

AKATAPPA

Temmuz 2010 - Sayı 127

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

AHMET NECDET VE BURSA DERGİ TARİHİYLE İLGİLİ ANEKDOTLAR

Genelimiz, bir ayağıyla üniversiteye bir ayağıyla *Yeni Biçem*'e basan insanlar olarak, Ahmet Necdet'le Bursa'da rakıli hoş bir akşam yemeği yemiştik. Ve burada konuk olması hasebiyle şüphesiz kendisine biraz primadonna muamelesi çekmiştik. Nasıl yapmazdık ki: Üniversitede günün edebiyatını, şiirini, dergilerini izleyen kaç kişiydik, Bursa'da zaten kaç kişiydik. Ahmet hocanın doğduğu ve *İnegöl Hey İnegöl* kitabıyla adını taçlandığı ilçenin merkezinde bulunması elbette kutlanmalık bir olaydı bizim için.

Öncesinde ve yıllarca, Ahmet Necdet'i hazırladığı *Çağdaş Fransız Şiiri Antolojisi*'yle tanışmıştım, ardından şiire yoğun dönüşüyle birbiri ardına çıkardığı şiir kitaplarını okumuş ve hakkında uzunca bir eleştirel deneme yazıp yayımlamıştım.

Bu arada Eğitim Fakültemizin dekanı ve beni de Bursa'ya getiren hocam Ali Özçelebi kendisini Erzurum'dan biraz tanıyordu. Bu akşam yemeğinde Ahmet Necdet hocanın İzmir'den UÜ Eğitim Fakültesine naklinin manevi altyapısını döşemiş olduk. Hoca, sağ olsun hızla ve sevinçle onurlandırdı bizleri.

Ancak gelince fakültede yoğun bir doku uyumsuzluğu ortaya çıktı. Hoca fakültede kendisini bir tür emekli gibi görüyor, sorumluluk almıyor, öte yandan kıdemiyile de kendisini biraz üstte tutmak istiyor, fakülte yönetimini beğenmiyor, dekan yardımcılarını Suzan Erbaş ve Mustafa Durak'la da anlaşamıyordu.

Bu durum tabii biraz bize de yansıyor. Durak bir yanıyla *Yeni Biçem*'in doğrudan içinde sayılırdı. Ayrıca hocanın eli de biraz sıkı gibi duruyordu. Biz ona ilk akşam yemeği ve sonrakilerde primadonna muamelesi çekmiştik ama gönlümüzdeki garibim aslanlarla bizler de birer primadonnaydık elbette.

Özetle, Ahmet hoca toplulukla bağdaşamamıştı.

Üniversitede sorumluluktan kaçışına bir örnek: Eğitim Fakültesinin son sınıf öğrencilerinin stajları sırasında türban sorunu gibi kişisel olarak beni hiç de ilgilendirmeyen bir sorunu yaşıyorduk. Üç beş erkek öğrenci bir kız

(Devamı 2. sayfada)

Adnan Akdağ, Fatma Akilhoca, Yusuf Alper, Şevket Apalak, Serap Aslı Araklı, İsmail Aslan, Melek Avcı, Sevil Avşar, Gizem Bilkay, Yılmaz Bozan, Hakan Cem, Ahmet Cemil, Arda Cevahir, Hüseyin Avni Cinozoğlu, Ersun Çıplak, Ramis Dara, Rasim Demirtaş, Gültekin Emre, Ceyhan Erim, Seda Eriş, Osman Erkan, Mustafa Eroğlu, Seyhan Erözçelik, Hayriye Ersöz, Kemal Gündüzalp, Yaşar Güneş, Ulaş Karadağ, →

Zeynep UZUNBAY

UYKUSUZLAR

-Bizi karanlıkta yapmışlar

-Belli
gözlerimi kapatınca
daha çok görüyorum seni

-Bizim evimiz küçük küçük kâğıtlar

-Bellek miyiz biz sümüklü?

-Beğenemedin mi sümüksüz!

-Bellek evsiz kalmaz
bir kabuk bulmuştur kendine
fisıldayan rüzgâr dans eden ateş

-İki yanardağ arası
kara ebemkuşakları
o çocukların göğünde

-Taze sakalını
anne avucunda deneyen
saçlarını yatırıp
yandan gülen oğullar
nerde? Neden?

-Hadi uykular olsun şimdi evin
buğulu toprakta usul tatlı çekirdeğim

-Güzelliğim nerde?
El çırpışım
o zaman mı döküldüler?

-Güvercinden beyaz papağandan yeşil
daha pembesin flamingodan
tüne kara bağrıma
yarım, yarasam

Mahir Karayazı, Nesrin Kültür Kiraz, Büşra Kurtar, Ayşe Nalân, Osman Namdar, Cihan Oğuz, Mustafa Oğuz, İbrahim Oluklu, Yaprak Öz, Seçil Özcan, Nihat Özdal, Acem Özler, Özgür Özmeral, Türker Özşekerli, Ramazan Parlador, Ebuzer Saray, Nihat Sönmez, İlker Şaguj, Melike Şenyüksel, Yavuz Türk, Papyon Tayfun Türkkân, Zeynep Uzunbay, Yaprak Ünvar, Muhammed Mücahit Yılmaz, Barış Yücedağ.

arkadaşlarını desteklemek amacıyla koridorda benimle yüksek sesle konuşuyorlarken; yanımdan bölüm başkanımız Ahmet Necdet hoca geçip gitti. Bize “Ne var? Ne oluyor?” deme ihtiyacı duymadan. Korktu diyemem; ortada şiddeti çağrıştıran bir durum yoktu; olan sadece tartışmaydı ve onun bir selamı, basit bir iki sözü durumu anında sonuçlandırır.

İki de olumlu anekdot aktaracağım, Ahmet hocayla ilgili. Ve çok çok önemli. Sadece bu iki durumdan dolayı Ahmet Necdet’i gönlümün ve beynimin tahtındaki yerlerden birinde taşıma borcum var hayata karşı.

Birinci konu; başlangıcıyla yine hayal kırıklığı, ama sonucuyla inanılmaz hayırlara vesile olmuş bir durum. Kısaca söylersem, Melih Elal’ın: ömrümce kalbimin ilk sırasında taşıyacağım kardeşimizin Eğitim Fakültesine alınışında Ahmet Necdet etkili olmuştu.

Ben o sırada güncel edebiyatın fakülte kadrosunu güçlendirebilme amacıyla tanımadığım Melih’in değil de, *Yeni Biçem*’in ortaya çıkardığı bir şair arkadaşın edebiyat öğretmeni eşinin fakülteye alınabilmesi için çabalyor, başta dekanımız olmak üzere herkes üzerinde manevi etkide bulunmaya çalışıyordum.

Takım oyunu oynamaya hiç yanaşmayan Ahmet hoca, o sıralar aradığı eski edebiyatımızla ilgili bir kaynağın kendisinde olduğunu öğrenmesinin de heyecanı Melih beyi seçmişti.

Neye niyet, neye kismet.

Melih’ciğimle bu konuyu defalarca konuştuk sonraları! Hatta Ahmet Necdet’e en mesafeli olduğumuz, kişisel olarak kızdığımız zamanlarda bile Melih’in kendisine *Akatalpa*’yı postayla yollama isteğine saygı duydum.

İkinci konu bu kadar önemli değil belki, çünkü böyle güzel bir sonuca yol açmış değil, ama bürokrasi ya da gündelik hayat karşısındaki edebiyat ve edebiyat tarihi açısından çok önemli bence.

UÜ Eğitim Fakültesinin bir bölüm toplantısında, onca öğretim elemanının huzurunda, “Benim için bu fakülte hiç de önemli değil; ben buraya *Yeni Biçem* dergisi var diye geldim” deyivermişti Ahmet hoca, ki bunu zaman zaman Serdar Ünver’le sevgiyle ve sevinçle konuşur dururuz hâlâ.

Ahmet Necdet’le ilgili şüphesiz başka anılarım da var, ama şu anda bana en can alıcı görünenler bunlar. Geriye dönebilseydik, iyilik ve güzellik üretimi ve paylaşımı için, yapılabilecek bir şeyleri mutlaka hepimiz yapmak isterdik; ama ancak bu kadarını yapabilmıştık, bana yansıyanları açısından: Yanlışlarımız ve doğrularımızla, eksiklerimiz ve fazlalıklarımızla hepimiz ölümlü varlıklardık.

Ahmet Necdet’le en son bağlantım, ölümünden iki üç gün önce *Akatalpa* dergisinin posta kutusundan çıkan *İzmir Çukurundan* kitabıydı ve buna hiç de sevinmemiştim:

Şu dönem sadece şiir kitaplarıyla ilgileniyordum, bir (Bu eski izlenim yazılarını ne yapacaktım). *Akatalpa*’nın posta kutusu kendi kendine açılmıyordu ki (Onu açan biri olmalıydı).

Değerli Ağabey Ahmet Necdet, bütün bunları iyi bir dille sana anlatmak ve anlatacaklarını dinlemek isterdim. Bunu yapamayacağımıza göre, yerine bir gün toplu şiirlerini okuyabilmeyi umuyorum, iletişimimizin seyrelmesinden sonra yayımlananları da edinerek.

Melih Elal, Ali Özçelebi, Suzan Erbaş ve Sizin, topluca sonsuz uykunuzu uyuduğunuz yer güzel bir yer olmalıdır; hepimize sevgi ve saygılarımı sunuyorum. –RD

SEYHAN ERÖZÇELİK’TEN SİYASİ ŞİİRLER

PARTİ İÇİ MUHALEFET

[*Gruplar, parti içi demokrasinin iyi işlemediği dönemde olur. Biz, gruplar, grupçuklar veya parti içi muhalefet denen arkadaşlarımızı da kucaklayarak yürüyeceğimiz, onların düşüncelerinden, hizmetlerinden de yararlanacağımız için bu tür beklentiler boşa çıkacak.*]

(Bir demeçten. Demeç kelimesine de, senelerdir takmışımdır.)

Bunu ben yazmadım.
Ben söylemedim de...

Cânım geldi de aklıma,

Dragos’ta köpek tarafından ısırılınca,
“Dikkat köpek var!” yazısının altına,
tebeşirle “doğrudur” diye yazmış.

Dragos’a da kimler el koymuş,
vallahi bilemiycem.

Acem ÖZLER

MUSLUK

her musluk bir gün damlayacak
kimselere sormadan yapacak bunu
duyacak mavi havlu, kirli ayna
porselen tabak, krom çaydanlık
duyacak alttaki komşu bir gece vakti

her musluk bir gün damlayıverir
ve su koyuverir huzurlu bir pazar gününe
musluk da tamir eder mısra tamircisi

her musluk bir gün damlayacaktır
seramik lavaboya, beyaz fayanslara
en çok da sinir uçlarımıza

her musluk bir gün damlayacak
ve çınlayacaktır sorusu gecenin sessizliğinde:
“sitem ederler tutamıyorum diye suyu
kim tutabilir avuçlarında suyu bir gün
hangi ermiş, hangi sihirli eller
damlatmadan yere göğe
tutamazken toprak, koca gökyüzü
ben nasıl zaptedebilirim onu
ben ki küçücük bir musluğum
kâh bakırdan dökmeyim, kâh demirden
sıkmaktan her gün canımı çıkardılar benim”

bir gün bir musluk damlayıverir
bir şeyler mi söylemek ister bize acaba

TELEĞİN DÖNEREK SÖYLEDİĞİ AĞIDIDIR

“*artık burada değilim*”

Herkesten uzak bahçe
Bilmiyor otları, arıları
Meltemin fisiltısını
Uzanmış uyuyor göğsüne
Ilık sırtı, bahar tozları

Ağacı kendi kılan
Ona geri gelen ilkyaz
Haberini yok
Uçururum ben de
Etimin siyah balını

Tutsak
Bir avuç bile yok kuş
Konar eğer dalımı
Avuçlarımı uysal kılar
Uzun ve sonsuz şarkısı

Gece
Suların ışıldadığı yerdedir
Yalnız gözlerimin anısı
Rüzgâr gibi simsiyah bir at
Çitlerin ardında koşan

Güzeldir şarap ve iyidir
İyidir ağaçlanmak
Çiçekli elbiselere dönmek
Soytarının eteklerinde
Bir ardıkuşuna seslenmek.

ON EMİR

durun ve kalemlerinizi bırakın
bana bir şehir anlatın ezbere
doğuracağımız çocuklara
bir ninni okuyun ölmek diyorsanız
ısrarla ölün bir akşam üstü sessizce

akça hanımın çamaşırlarıdır gün beyaz
güneş sandığımız kanıdır sessiz utanır
ellerini toprakla yıkama bu is
bu yağ bu kir bu yanık kokusu öldürülmüş kuşların
geçmez bir çocuk sana dese bana kalan göç yolları

ruhum haytalığı bıraktı ömrümce müsrif oldum
yakarıştan yana artık bir güç bulsam feveran
ey çocuk merak atların kanla suvarılsa da
indir peçesini akça hanımın

bayanlar baylar durun ve kalemlerinizi bırakın

ARZUHAL

Nasılsa anlaşılıyordu bize göre olmadığı dünyanın. Bize göre olamayacağı da... Çünkü dedi ki: “Jelatin ambalajda artık; yok eski pamuk şekerleri...”
Dedim ki: “Sözcüklerin arkasına saklanmak değil bu... Sadece 'şey'lerden kaçmıyor; iğne oyasını, danteli, kanaviçeyi; hatıralarımı da kaçırıyorum... Kasap reyonunda tartılmamalı yasemin kokusu. Çünkü...”

Çocukken bir “Ayşegül” kitabım, yepyeni bir kahkaham olmadı hiç... Ben miydim koynunda güvercin beslerken, taşrada karanlığımı büyüten?

İhtiyar bir çocuktum sonuçta

“Eller yukarı” diyorlardı ne yana dönsem. Benden başka herkesin parolası vardı... Çılgılık... Alkış... Limon kolonyası kokmalıydı misafir kadınlar oysa. Eskiden sahaflar taşrada mağrur çocuklar için bir ihtimal mesafesi kadardı... Galiba ben hep kendimi kovalıyor, kendimi yakalıyordum nedense, kasırgalarımı tarif eden solgun roman sayfalarında...

Sanki birazdan sakinleşecek şehir... Kaldır kitabı, defteri; kargaşa bittiğinde, fırtına durduğunda Sokaklara vur kendini son kaptan
Yeni açılan alışveriş merkezinde
Herkesi Moby Dick'le tanıştır
Sonra hıçkır kederle
“Yalnızlar... Yalnızlığımız
Ne kalabalığımız”

İhtiyar bir arzuhalciydim sonuçta

10.05.2010

TUZ DERİSİ

ömrün eşiğine zaman kırışan
karnının ortasında başlar dünya

hızla gevşeyen nemli temas
uzakta devingendir sürekli kum

gölgeyi boşaltıp kesliğine kabuğun
sisle dağılır tekrarladığın ayın

sunağın orada okunan defterde
naiflik soldurur uzundaki evhamı

suyun kuyuda ölü ufkunu
cam iklime bükülen ağacın

ipliğiyle devirir rüzgâr günuykuya

ben oyuğumda tuzumun evini bekliyorum

ŞİİRİN ONTOLOJİSİ¹

Derrida'nın Entelektüalizmi ve Olumsuzlamanın Olumu

Arda CEVAHİR

Şiir nedir? Başka her şeyde olduğu gibi, bu konuda da özgürce ortaya atılacak betimlemelerden sakınmak gerek. Başka bir deyişle, biz, şiiri, yanıtla açığa kavuşturulacak soru biçiminde a priori benimsemiyoruz. Böyle bir şey, yanıtla doğrulanmak üzere, soru halini olumsuzlukla öteleyerek kendimizi beride duran hakikate davet etmek olurdu; böylelikle de yalanlanmış ve elimizde *nedir* sorusu yerine ne *değildir*'i bulmuş olurduk: Sorunun bakışından ve hakikatin bakışından görünen o ne *değildir*'i. Fakat yanıtımız sorunun ta kendisinde olmak zorundadır: ...*nedir*? Böylelikle araştırmamız, insan özgürlüğüyle ilişkisi bakımından *nedir*de ontolojik gerçekliğini kazanacaktır, zira şiirin insan varlığıyla kökel ilişkisini belirlememizin de başka bir yolu yoktur.

Eleşirel idealizmin bir başarısı, varlığı bilinene indirgemekle bu ilişkiyi de örtbasla sonuçlandırmaktır ve her bilgi teorisi gibi de öte bir özneyi gerektirir. Öznelliğin en ucunda otursan Tanrı'dır: Tanrı, ulaşılmak istenen değer, *mutlak* idealdir; ama her değer gibi de, özgürlüğün kendisi uğruna tüketilmesini varsayar. Ulaşmak isteyen varlık, ulaşılmak istenen varlığın bilgisiyyle bütünlüşmeyi gerekseyeceği bir eksiklikle donatılmış olmalıdır. Böylelikle özgürlük varlığın elinden alınmış olur, varlık, ne ise o olması gerekenin kalıbına sıkıştırılıp *şeyleştirilir*. Bir şekilde, az önce değindiğimiz *nedir* imi gibi, kendi var olmasına, ne *değildir*'ine indirgenir ve tam da bu yüzden, olduğunu gibi bilinmek üzere olmadığı gibi görünmeye ve görünmediği gibi olmaya zorlanır. Bu bakış bize Mevlana'yı hatırlatıyor.

Kuşkusuz o, *ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol* özdeyişiyile, bize ideal olanın bakışına yerleşmeyi önermektedir. Mevlana, zihnin bir gereği olarak, insanı olgu yerine değer düzlemine atmakta; beri taraftan, tıpkı şüphe üzerinde varlığının gerisindeki şüphe edilemez cogito bilincini bulan Descartes gibi, kusurlu varoluşu, -bu kusurlulukla kendi kendisini yaratamayacağından- kusursuz olan Tanrısal idealin bakışından görünmeye çağırılmaktadır. Ama bu, Tanrı da olsa *başkasının* bakışından doğrulukla kavramak üzere, kendini olumsuzlamak, kendimin ne *değildir*'ine ulaşmak değil midir? Bu da demektir ki olduğum gibi görünmeye karar verdiğim anda, olduğu gibi görünmeyen varlığımın yanlışlığını da hakikatin bakışından doğrulamış oluyorum. Yani, doğrulanmak üzere kendimi yanlışlıkla var kılıyor ve olduğum gibi görünmek için görüldüğüm gibi olmaya mecbur bırakıyorum. Dolayısıyla, doğruyu söylemek üzere yalan söylüyor ve doğru -yalan-söylemekle de yalan -doğru- söylüyorum: Kısacası; olduğumu olamıyorum ve bu, şiir nedir sorusuna² vereceğimiz ontolojik yanıtıdır: Şiir olumsuzlamanın olumudur.

Olduğun gibi görünmek ya da görüldüğün gibi olmak düşüncesi, temelde, bu iki türden edimin psikik birlik halinde gerçekleşeceği kendi üzerine dönüşlü tek bir bilincin varlığını gerektirir: "Özü sözü birdir," deriz. Ama bu, sentez bütünlüğünde ortaya koyacak bir bakışın tanıklığında birlik olmak üzere öze sözün ayrışıklığını onaylamak da olmamalıdır. Mevlana'nın yanılığısı buradadır. Çünkü özü sözü bir olmak bilincin saydamlığıdır ve görüldüğü gibi olmakla olduğu gibi görünmek, bilincin *ya* bağlacıyla birbirinden ayrıştırılamayacak birliği demektir: Görüldüğüm gibi olduğumda olduğumda görünenim, olduğum gibi görüldüğümde görüldüğümde olanım. Ki eğer bilincin bu birliğini, bu özü sözü bir olmayı bir

ideal, ahlak olarak alırsak, ahlaklı olduğumuzun görünmesi için bize bir tanık lazımdır ve bilincin birliği, kendi içinde olduğumu olmamaksa, bunu tanığın bakışında görünmeye değiştirip kendi varlığını olması gerekene dönüştürürüm. *Ahlaklı* olurum ve görünmesi gereken gibi olarak olduğum gibi görünürüm. Ne var ki bu, görünümün görüldüğü gibi olmasından başka bir şey değildir; olduğum gibi görüldüğümde de bu, olduğumun görünümünden yine başka bir şey de değildir. Mevlana, gerek olan olarak görünümde, gerek görünen gibi olmakta, olmakla görünmeyi ayrıştırmakta, tek bir olma kipelinden görünmeyi önerip bilincin birliğiyle birlikte varlığını da ortadan kaldırmaktadır. Böylelikle de ben kendimin bilinci olacak yerde, *başkasının* bilincindeki ben olurum. Yani, *başkasının* bakışında bir şey olurum. Kendimi, olduğu gibi görünen olarak, yani ahlak ideali olarak ortaya koyduğum anda, ahlaklılıkla varlığımı kazanacak eksikliğimi de kabullenmiş olurum, ki eksiklikle bir tutulan öznelliğim de böylece ahlakla tamamlandığında silinip gitmiş olacaktır. Mevlana bizi ölümün ve Tanrı'nın durduğu yakadan seyretmekte, olmadığı gibi görünen varlığımızı olumsuzlayarak hakikatin görüsünden olumlanmaya döndürmeyi istemektedir. *Ölüm gerçek yaşam yalan* sözünün anlamı budur. Bu yüzden bizim varlığımız da, geriden geriye sürekli kendini yalanlayarak var olan bir hakikat olup çıkmalıdır. Dolayısıyla ben, başkası gibi ve başkasını izlercesine, kendi varlığımı ölümün gözünden bir *kader* gibi izlemekle yükümlüyümdür.

Şiiri *yürek* veya *kirpi* olarak ortaya koyduğunda, *kendini dikteyle ezberleten* olarak betimlediğinde de Derrida, işte bu Mevlanacı idealleştirmeyi yansıtar. Onun yanılığısı, bilincin birliği içinde kendi üzerindeki dönüşlülüğünü, başkasının gözünde var olacak sentetik bütünlükle (kirpinin kendine yusuvarlak kapanması) karıştırmadır. Yok eğer karıştırmıyorsa, bilincin bu ilksel gerçekliği, nasıl oluyor da kirpi ya da yürek biçiminde bir ideal olup çıkabiliyor, varoluş üzerindeki bu *başkasının* bakışı nereden geliyor, onu sormak gerekir. Tıpkı olduğu gibi görünenle görüldüğü gibi olanın aynı bilinç olması gibi, Derrida da, ontolojik olanı tümellik vasfındaki tikelliklerle perdelediğini bilmezlikten gelemez; meğerki derdi ontolojik gerçeği kendi payına dolambaçlı laflarla örtmek olmasın. Ontolojik olan, örneğin şu sözlerde: "Bir düzene koymanın hilesi, öncelikle salt ölüm ihtimalinden yani bir aracın sonlu varlığa sürüklendiği tehlikeden esinlenir. Felaketin yaklaştığını seziyorsun. Sonrasında kendiliğinden bu cazibeye kapılmış, yürekten etkilenmiş, ölümlülerin arzusu, sende bu nesneyi unutmaktan koruyan hareketi uyandırır. (Çelişkili bir hareket, beni muhtemelen takip ediyorsundur: Çifte zorunluluk, aporetik bağlılık); bu hareketin korumak istediği nesne, ölüme maruz kalır ve aynı zamanda da -nesne-tek kelimeyle bir kirpinin adresi, hitabı, otobanda yusuvarlak kapanmışçasına kendini geri çekip uzaklaşması ve kendinden mahrum kalmış hayvan gibi kendini korur."³ biçiminde dile getirildiğinde, iç daralmasını allayıp pullayarak gözlerden gizlemekten başkaca nedir?

Sartreyen bakışla söylersek; ölüm tehlikesi ayağımın dibindeki uçurumdur ve yaşamıma dönük tüm hileleri (ayağımın kayıp yuvarlanacak olmam, baş dönmesiyle kendimi boşluğa bırakacak olmam) bastığım toprağın kaygan zemininde hissederim. Korkunun edilginliğinde bir nesnellik taşıyorum, kopan bir taş gibi aşağıya yuvarlanabilirim, duyduğum dehşetle kendimi boşluğa atmam da elimde. İşte şu ötedeki dala uzanabiliyorsam, varlığımın altüst olmaması için varlık düzenini sahipleniyorsam, bu, sonlu varlığımın ölüme maruz kalmış resmini uçurumun dibinde görüşümdendir. Derrida'nın sözünü ettiği çifte zorunluluk, yani aporetik bağlılık da şu; hem kendimi uçuruma sürükleyen dehşet hem de şu üstümdeki daldaki var olan gelecek düşüncesi olduğum içindir ki varlığım belirsizliktedir. Ama sonuçta düşünümeye sığmır ve kendimi

GİDİLEMİYEN BİR YOLDAN GERİYE

II.

bilirim

sonsuzluğu ama diyemem

(şarkılar bitti... döndüm
herkes ellerini ararken yoksulluk çöplüğünde kendimi
ateşe aşkı neyime verdim
hayattan sandığım avucumdaki gülden kalma yaraları
tuzladım kokmasın aynada gördüğüm

...

döndüm

geceden sabaha geçerken her şey
her şeyde bir şey olayım istedim
denizde mavi sokakta kedi evde somya
o somyada ikimizi toplayınca bir etmemizin
matematiğin anlamını yok etmesi gibi
olayım istedim döndüm

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

daldaki geleceğime doğru uçurumdan geriye alırım. Ya da Derrida'nın dediği gibi, otobanda yusuvarlak kapanmışçasına kendimi geriye çekip uzaklaşıyorum. Bu kadar yalın bir gerçeği evirip çevirmeye gerek var mıdır? Bir ölçüde, ontolojik gerçeği uyarlamaktan gelen kendi mührünü taşıma kaygısı düşünülebilse de, dehşetle kendi geri çeken varlığını, şu, "bu hareketin unutmaktan korumak istediği nesne," baş dönmesinin etkisiyle kendimi boşluğa bırakacak olmanın çekimini de, "cazibeye kapılmış, yürekte etkilenmiş ölümlülerin arzusu," diye betimleyerek okurun gözünde işi artistğe vardırma da neyin nesii?

Gelelelim, kötümser olduğumuz ve Derrida'nın da amacının, tüm şairler için geçerli olabilecek öngörülerini bütünsellikte betimlemek olduğu, hatta bunda da başarılı olduğu söylenecektir. Bu, bir ölçüde doğrudur. Derrida şiiri anlatmaktadır; bünyesini dolduran bütün iman dokusuyla şiiri bir ideal edip çıkartırken de, onu bir yürek bütünlüğüne sarıp sarmalarken de bu yüzden bütünüyle kendine haklı görünür. Ne var ki bu, kendi idealist düzleminde onu olumlamaktan, daha doğrusu açıklamamaktan öteye gitmediği gibi, işleri daha da içinden çıkılmaz hale getirir: Şiir, kâh kendini dikte ettiren kendinde olurken, kâh felaket karşısında iç daralması, yani kendiiçin olup çıkarken, olgu ve aşkınlık düzleminde görünen tek bir bütünlükle, kendi içini kendine doğru olgusalığa öteleyerek kendisi de sentetik bir tanıklık arayan şairce bir düşünümü saplanır kalır Derrida. Bu yüzden de Aristoteles'in, varoluşu açıklayamamakla eleştirdiği Platoncu ideanın şairane benzetme düzeyinden öteye gitmediğini söylemek gerek. Hem varlık karşısında ulaşılacak istenenin aşkınlığını taşımak, hem de *kendinde şeyin* ne ise o olan gerçeğini ona kazandırmak; ancak idealin özelliğidir çünkü. Kendi bakışımızı öne sürmemiz ve sorunu kökellikle çözümlememiz öncesinde, bu tümevarımsal olumlamayı görmek üzere Derrida'yı dinlememiz yerinde olacaktır.

"Kaybolmak onun yasasıdır," der, *Şiir Nedir*'in başlangıcında: Şiir, "ben dikteyim, ezberle beni, kopyala, gözet ve beni koru, bana bak, gözler altında dikteleşmiş durumdayım," diyen durumundadır. Dikte, bu olan ve bundan başka bir şey olmayan olarak varlığına yöneliktir; şiir, dilsizliğin ta kendisi olmakla varlığa gelmelidir, ki eğer nedir'e yanıt olacaksa da, bu da aynı dikte edildiği biçimde bir dilsizlik, kendini çözümsellikte açıklamak yerine kendi kendisiyle, ışık kuyruğu, şenlikteki bir fotoğraf biçimindeki şiirsellikte olmalıdır. Bu, *sessizlik*, yani onun varlığıdır: Nedir'e, "Bu soruya cevap verebilmek için bilgiden" vazgeçmesi bundandır. Ama burada gözden kaçan bir şey var: Şiirin, sessizliğin kendisi olmakla, varlığının farkına vararak varlıktan ayrışması için ilkin ses, yani varlık düzeni gerekmektedir; çünkü başka türlü sessizlik de bilinmezliğe yuvarlanacaktır. Şairin hiçliği vücut seçmesinin, cennet bahçesi dışına, çöle bir atılmak arzusu olduğunu, böylelikle payına düşecek daha geniş ama lanetlenmiş topraklara göz diktiğini daha önce belirtmiştik. Ne var ki hiçliğin kendini öldürmeyeceği ve varlığa dışarıdan gelmeyeceği düşünülecek olursa, bu hiçlik bilincinin de kendi varlığından kalkarak gerçekleşeceği bir varlık bilinci gerekmektedir, bu nedenle de şiirin varlığı, varlığın bağrında yeşerttiği hiçlik bilinci olup çıkacaktır. Bununla birlikte, şiirin, hiçlik olarak bağrında yeşerdiği bilinç de şairden başkası değildir. Dolayısıyla, şair de, kendisini şair olarak konumlandırmış bir bilincin, senin benin hiçlik bilinci olacaktır. Daha sonra değineceğimiz üzere, onun, yalan söylediğini kendisinden gizleyemeyen doğruluk bilinci de olması gerekmektedir; gelin görün ki Derrida, şairi her türden varlık bilincinden azat edip de "kutsanması bilgiden önce" bir dilsizlikle yüceltirken, sorgu karşısında bir savunma bilinci olarak beni (şairi) varlıktan dışarı atarken, kendisinin hiçlik bilinci olacağı varlık bilinci olma vasfını kendine giydirdiğini

hissetmez bile. O'nun, neden şiiri bilinç düzleminde ve tek bir bilincin birliği içinde çözümlemek yerine, varlık yükümlülüğünün uzağında *yürek* olarak betimlediğini şimdi anlayabiliyoruz. Varlık sorunundan azat edilmiş olmanın uygun

zemini yürektir de ondan. E, peki, yüreğin yürek olduğunun bilinci ne olacaktır? Böylelikle onun üzerinde, alttaki üzerine çakışan iskambil kartı gibi kendi bilinç aşkınlığını konumlandırarak, onun varlık bilincini taşıyarak eksik olunama olma özelliğini kendine devşiren de Derrida'nın ta kendisi olmaktadır. Böylelikle kendisini de bir sorumsuzluk, şiir bilinci, yani şair edip çıkardığını fark etmez. O yüzden şiiri, "belleğin tutumluluğu"dur. Eksiltilidir, varlıktan kovulmuş hiçliğinin, azat edilmiş özgürlüğünün "bilge bilinçdışılığıdır." Ama böylelikle de, kendineden kendiiçine geçerken bilinçsel birliğin ayrışıp hiçlendiği bilgiye dayalı bir hiyerarşiyle, şu "mutlak olmayan mutlak" silsilesiyle karşılaşılır: Varlık yükümünden azat edilip kırlara atılmış şiirin ya da sessizliğin seslik bilinci olarak; şiirsellik, şiirselliğin hiçlik bilinci olarak şairliğim, şairliğimin hiçlik bilinci olarak Derrida, Derrida'nın varlık bilinci? O da belli ki Logos ya da Tanrı'dır. Bu, Derrida'nın da, "Bu tüm çözümlerin, tüm ayrımların aşkınlık tarihinin ayırıcı silsilesidir" derken farkında olmadan itiraf ettiği şeydir. Bilincin kendi için birliğini ayırıştırıp *başkasının* bakışını göğüne yerleştirmede Derrida, gelip Mevlana'yla aynı safa bağdaş kurar: *Başkası* ben değilsem, *başkası*, ben üzerindeki bu bakışı nereden edinebiliyor? Bu durumda iki şık çıkar ortaya: Ya başkası Tanrı'dır ve bunun mümkün olması için en yukarıdan en aşağıya, yani şiire değin, her birimiz Tanrısal doluluğuzdur, ki bu durumda da *başkası olan Tanrı* bendir ve ben de *başkası olan Tanrı olarak ben* olmalıyım ya da hiçliğin bağrında, Tanrı da dahil her varoluşun hiçlik olduğunu kabul etmek gerekir. "İkisi birinde," der, bu yüzden: "İkinci deyiş birinci deyiş içinde yer almaktadır. Bunu şöyle dillendirelim: Şiirsellik, senin (yürekten) öğrenmeyi arzuladığın şey, ama ötekenden ve öteki sayesinde ve de *imparare a memoria* diktesinin ardından şiirsel olurdu." Eh, elbette ki Şeytan'ın vücudu ateşten olmalıdır. *Yürekten* öğrenmem gereken kendi hiçliğimin vücut algısı şu şiirsellik, varlık ve hiçliğimin bir ve aynı vücudu şu çöllüğümün kısır döngüsü, "çeviri denen yolu karşıdan karşıya geçmenin tesadüfen, hiç beklenmedik bir biçimde, bir kaza gibi gerçekleşeceği kadar olası, - olası ama insanın var gücüyle düşleyip arzuladığı, vaat etmekten geriye arzunun kaldığı yerde gerekli olduğu anda bir şeyin olması değil mi?" sözünde algının önüne geçip kendini şu *bilge bilinçdışılık* olarak keşfettiğinde, bu "yürek şeytanının" varlıktan kovulmuş yoksunluk bilinci ve yürekli şeytanı olarak bulunduğu, nesnesi değişmeden kendisi değişen şu öznel, *öteki*, nereye kaybolmaktadır? Bu eksiltili şiirin, kendisi olmak için kendinin eksikliği olan bir bilincin mutlak doluluğunu gerekmesi gerekmiyor muydu? Derrida sormaz bunları. Demek ki bu doluluk ancak hiçlik doluluğudur ve tüm varlık düzeni bir hiçlik, yani şiir küresinden ibarettir; bu yüzden de Derrida, "kimsenin onu üretmeye ihtiyacı olmadan o kendiliğinden gerçekleşir," der: "Bir etkinlik, bir iş olmadan, alıkoyan, alıkonusan *coşkuyla (Pathos)* alıkonusmanın *coşkusuyla* her üretime, hele de yaratılan ve oluşturulan her şeye yabancılaşır." Hiç değilse, şiirselliğin de kendine dair bir varlık bilinci taşınması gerekiyorsa, bu varoluştan alıkonusmanın coşkusunun da bizzat bir kendini alıkoymama bilinci olması gerekir, bu nedenle de Derrida, hiçliğin mi bilinçten, bilincin mi hiçliğinden çıkageldiği bir sonsuzluğa yuvarlandığını bile görmeden birdenbire ağız değiştirir: "başkasından gelen dua, başkasının gelmesi" diye ekler, hiçbir etkinliği gereksemeyen şiir için. Daha sonra, olumsuzlamanın olumu başlığında göstereceğimiz gibi, bu *başkası*, aslında *benden* başkası değildir. Yine de, her şeye karşın Derrida'nın, şiirselliğin varlıktan kovulmuş tikelliğini betimlediği mi söylenecektir? Bu, doğru bile olsa, Derrida'nın da bu varlıktan kovulmuş tikelliğin taşınması gereken varlığa katılma aşkınlığını kendine gizlemesine yetmeyecektir. Derrida, tüm varlığıyla şiiri kendi hiçliğinde bir olgu olarak bu cebimize koyarken, şeytanı ateşten

yaratmanın Tanrısal bilincini de diğer cebimizden kendine aparmaktadır. Bu kendinin olumluluk bilincini temsil edecek olan da kirpidir, daha doğrusu kirpi, kendisidir. Derrida, kirpiyi şu sözlerle: "Logos'un ötesinde, insansı olmayan" olarak betimlerken, daha önce otobanda iç daralmasıyla kendini geriye çekmesi gerektiğinde bilinçlilikle donattığını unutup yolun karşısına düşüncesizce zıplar. Her iki durumda da bir kendineden kendiiçine geçiş söz konusudur ve Derrida bunu adım başı yinelemekten sakınmaz: Kirpi, bilinçlilikle kendini otobandan geriye çeker çekmez yeniden *başkasının* gözünde bir kendinelige bürünür, "İnsan onu eline almak, onu öğrenip anlamak ister, onu kendisi için ve yanında alıkoymak ister." Bir acıdır burada o, İbrahim tarafından boğazına bıçak dayanmış İsmail'in yüzündeki gibi korumak, alıkoymak istediğimiz bir duygu yumağıdır, ki Derrida'nın da burada sözünü ettiği *şiirsellik* artık bu. Ama hemen üzerindeki iç daralmasını, birkaç cümle aşağıda ansızın İsmail'in yüzündeki acıya dönüştüğü, kendiiçinden çıkıp kendinde var olarak benim kendiiçinime *şiirsellik* olarak attığı parende görünmez olur. "Kısaca söylemek gerekirse: sen," der, "benzersiz bir biçimi, dokunulmaz niteliğin, idealiteyi, ideal anlamdan, nasıl derler, harf bedeninden ayırmayan bir olayı (yürekten) ezberleyebilmeyi istiyorsun. Bu mutlak ayrılmama isteği, mutlak olmayan mutlak." Yani, fenomenal varlığını başkasının bakışında kazandığı için mutlak olmayan mutlak olarak onu ezberlemek istiyorum. Şüphesiz, Derrida'nın *harf*ini Heideggerci *dil* biçiminde okumak gerekir. Ve ekler: "İşte buraya şiirselliğin kaynağını esinlersin. Hayvanın kendi adına her şeye rağmen istediği harfin aktarımına olan sonsuz karşı koyması işte buradan kaynaklanmaktadır. Bu da kirpinin yıkımıdır. Peki yıkım, hatta sıkıntı ne ister?"

Hayvanın direnişi, fenomenal algıya kendini zorla benimsetmeye yönelik bir dondurulma isteğidir; ne var ki bu kendinelikten hemen kendi hiçliğiyle sıyrılıp yeniden var olur, çünkü *kendinde* olmak yıkımıdır. Böylelikle durmadan devinir, kendiiçin olur ve uyandırdığı hayretle benim bakışında yenilenip, bende, "dikte yoluyla kendinden geçme düşü" uyandırır. Böylelikle şiir, başkasının gelmesi olmayıp, kendinin başkasındaki varlık bilinci olması gerekirken yani kendiiçinin, ne ise o olmayan ve ne değilse o olan olarak kendineden kurtulup başkası için şiirselliği olması gerekirken; kendini başkasının bakışıyla hiçleştirerek şiirselliğe dönmek, yürek olmak, ne ise o olan bir duygu olmak ister. Bunu, Derrida'nın şiir için kullandığı ifadeyle belirtmek gerekir: "Yerine hiçbir şey konulamayan sözcük ayınlığında alıkoymak ve korumak" zorunda kaldığımız: İsmail'in yüzündeki *acı* olmak istemektedir.

Gelgelelim ki bu acı, kendinedir. Bizim canlı acılarımızın ve bilincin ne ise o olmayan gerçekliğinin uzağında, erimin dışındadır; var olmadığı için gürültücüdür; çünkü suskunluğuyla gürültülü olmak da yalnız onun özelliğidir. Yara olarak sessiz ve öznesizdir, tıpkı bir Meryem suretindeki hüznün gibi bizim için değil kendisi için var olur ve ona giden dışsallığıma dikteyle kendi içsel çizgilerini giydiren, "elden kurtulur," "emekle özdeş"tir, yürekle özdeş emek halinde şiirselliğini edinir ve kimse onu yaratamaz. Bu noktada Derrida'ya şunu sormak gerekir: Bu *yürek*, benim yüreğim midir? Yüreğim şiirselliğin ezber çizgilerini, duyacağı acının hatlarını ondan ediniriyorsa, besbelli ki zaten eriminin dışında olmakla, o, yüreğimin eksikliğidir artık. Dolayısıyla bu *şiir*, bendeki ezber isteğini, benim kendi acım veya yüreğim yerine, kendi kendisiyle ortaya koymakta, sessizliği karşısında yeterince gürültülü olmayan yüreğimin sessiz eksikliğiyle de şiirselliği kazanmaktadır. Erimimin dışında olmakla, yüreğimin ezincine bulunduğu *başkası* olduğundan, hem benim olan hem olmayan *miras* gibi, hiçliğiyle var olmakta ve varlığıyla da hiç olmaktadır -ezberimdeydi; ama şimdi birdenbire unuttum,- ona

UMMANCA

erkan ırmak' a

hem bağı hem değilimdir; ezberim, yüreğim ve şiirselliğim olduğu anda benden kurtulup kendini dayatan varlığına geri de dönebilmektedir; o halde Derrida'ya şu soruyu da açıkça yöneltebiliriz: Ben *başkası* değilsem, başkasının ve benim kendiçinini, olduğu gibi görünmek ve görüldüğü gibi olmak ikiliğinde öngörsayan bu ilişki, ideal olanla kurulan bir inançtan başkaca nedir? Ötelenmiş kader donukluğunda bir yara, yürek veya varlıktan yoksun kirpi olarak, tümüyle kendi hiçliğinin sırtında kendini hiçleyerek var olan bir hakikat gibi, tikelliğinden tümelliğe doğru başkasının bakışına yerleşerek ve ancak tüm bakışların başkasılaşmasıyla elde edilecek bir *tümel olan tikellik*le *Şiir* olup, her şiirin özgünlüğünü kendine soğurmakla, bu yürek, ulaşmak için varlığını aşmam gereken bir idealden başka bir varoluşa sahip midir?

Geldiğimiz noktada: Olduğu gibi görünmek ya da görüldüğün gibi olmak ekseninde, gördük ki, Derrida'nın şiiri, ideal olmakla, olduğunda görünmeyen ve görüldüğünde olmayan olarak bizi hiçlikle karşılaştırdı ve olması için de, aynı olmak kipinde bir acı, yürek veya yusuvarlak kapanmış kirpi olması gerekti. Ne var ki bu sefer de, insansı varoluşun ancak ölü olarak kendisine görüneceği ne ise o olan olarak, kendine yusuvarlak kapanıp gizlenmiş bir tehlikeyi elde tutan *başkasının* bilincinde öznesizliğe ulaştı, ki bu da, onu ve kendini ancak ölümün gözlerinden izlemekle kendisi kılacak kendi üzerine dönüşlü bir bilincin gerektiği gerçeğine bizi ulaştırdı. Bu durumda, eğer Derrida'nın da, şairi bir ötelenmiş yazgı ya da ölü donukluğunda varlıktan azat ettiği düşünülecek olursa, nedir'i yanıtlayacak bir felsefe yerine, onu ölümün bakışından ve bir ölü dilsizliğiyle betimleyen şiir yapıtı ve düşünce şairiyle karşı karşıyayız demektir.

Şiir nedir? Derrida bu soruyu şiirle, ona yüklediği anlamla, dilsizlikle yanıtlamaktadır, yani yanıtlamamaktadır. Bizim eleştirimiz de bir yanıt getiremedi; çünkü kendimizi bilincin dışına atılmış bulduk ve böylelikle de hiçbir yere ulaşmış olduk. Yanıtlandırabilmek için yeniden bilinç alanına dönmemiz ve araştırmamızın yönünü onun içsel ilişkilerinde derinleştirmemiz gerekmektedir. Bununla birlikte, bilincin dışına çıkmakla gerçekleştirecek her girişimin bizi aynı çıkızsızlığa ulaştıracağına da eklemek gerek. Bu ilişkiyi aydınlatmamız ve kendi düşüncemizin haklılığını orada temellendirmemizden önce, şimdilik, şiirin, bilincin kendi üzerine dönüşlülüğüyle gerçekleşen iki türdeş ediminin psikik birliği olduğunu belirtmekle yetinelim. Bu bilinç şair olduğu sürece de şiir olarak karşımıza iki yönü bulunan tek bir edim çıkacaktır. Buna göre: 1- Her şiir özünde iki varlık kipinde bir olumsuzlanan nesnellik, bir de olumlanan öznelikten oluşur ve 2) Her şiir birbirini bir diğerinde gerektiren bu iki ögenin bütünlendiği olumsuzlamaya yönelik bir aşkınlığın olumlanma bilincidir. Şiirin uzunluğu, biçimi nasıl olursa olsun, hep bu temelin yayılıp açılmasından başka bir şey değildir ve eğer bu iki öge yoksa, orada şiir de olanaksızdır. Şiir,

kendisine doğru uzaklaşacağımız olgusallık
kendisine geri döneceğimiz aşkınlıktır

Notlar:

- 1- Metin, *Akatalpa* yönetimine ve Derrida'nın yapıtını, isteğimizi geri çevirmeyerek bize ulaştıran, *Özne Felsefe Dergisi* editörü, ÇÜ Felsefe Böl. Öğr. Üyesi Yard. Doç. Dr. Saygıdeğer Mustafa GÜNAY'a ithaftır.
- 2- Arda Cevahir, "Olumsuzlamanın Olumu", *Özne Felsefe*, 7. Kitap, Bahar 2007
- 3- Alıntı cümleler, çeviri metinde olduğu haliyle aktarılmıştır. *Şiir Nedir?*, Çev: Ahmet Sarı - Abdullah Aslan, Babil Yayınları, Erzurum, 2002

şehrin romantik çocuğu musun
akşam oldu
kapat gözünü
dal ezber karanlığa
birileri kalem biliyor gecede
sen de bil bunu
gör ki artsın hayattaki yangı
birileri tanrılar oluyor zamanla
açma ellerini böyle sanrılara
düşün bir kalem biliyor
-bir düşün bunu-
içinde saydam su telaşın
akıyorsun ya hani
nice biliyorsun tüm kayaları
bütün kovukları nice
böyle bir dil bul;
ummanca

şehre yağmur düşer, düşmez değil
ömrün nasıl ıslaksa her şey bildiğin üzre
hiç kimseyi umursama
her şeye birden benze
hem hiçbir şeye
arada birkaç mısra düşür, sövgülü;
ummanca

bir dil oluyoruz yavaş yavaş
nehrin romantiği sensin tek
ne kadar kalabalıksak da
bir başına akacaksın kıyıda
birkaç sözün var bana:
bir anneni
bir de aşkı
ummanca...

Büşra KURTAR

GÖĞÜSSÜ

sana tanrı koleksiyonumu göstermek isterim ama
kahverengi göğsünde heyelanlar olur.
tanrı koleksiyonumu göstermek isterim sana ama
serçe parmağın göç ediyor sevgilim.
ölü kadınların göğüsleri batıyor ayaklarıma üstelik.

göğüslerini taradım senin şarapkadın
sonra merdiven dayadım kıvrıcık boynuna,
haşmetli ağzın copluyordu beni.
bir menekşe tarlası taktım kulağının arkasına
ben öpüyordum kurbağaları kurbağaya dönüşüyordum ben ve
şişme polisler tutuşturdum ellerine atlıkarıncaoğlumuzun.
kaldırımlar lila revan içinde.

Mustafa OĞUZ

EŞLİK EDİLMEYEN TÜRKÜLER

Şehrin üstünde bulutlar
İçinde ruhlar kararıyor
Ya sabaha düşen beyazlık
Rüyaların içindeki nur nedendir

Bir bahçe düşü kuruyor dostlarım
İçinde billur su içinde ağlayan çeşme
Bülbüller şakımalı kelebekler uçmalı

Kalbim sıkışıp gözlerim kararıyor
Karşı dağ eşlik etmeyince türkülerime
Bahçe kuruyor sel basıyor evleri
Karşı kaya unutulmuş bildiği türkülerini

Gide gide karalık yapıyor sözlerime
Kalem tutuluyor lügatler kayboluyor ortalıktan
"Ressam ne demektir" hocam diyor 15'lik kızlar
Kapkara bir bulut giriyor sınıfa

Ama senin gözün yok karşımda duran deniz
Ama senin dilin yok karşımda duran kaya
Ama dilim var benim ama gözüm var benim
Bedelini ödetiyor kararın bulutlar
Bedelini ödetiyor bana rüyalarım

Kemal GÜNDÜZALP

ÜÇ KISA ŞİİR

ÇİZGİ

Orada benim için yazgı çizilirken
Sessizce akan ömrüme damlayım.
Oturup kendime gökyüzü çiziyorum
Maviyi silip eski bir kızın yüzüne.

GÖKYÜZÜ

Ey gökyüzü, bana gülümsedin
Biliyorum, gözyaşım dinebilir
Yağmur dinmese de olur artık!

RÜZGÂR VE KERBELA

Rüzgâr eserken uğulduyorum
Fırtınalar içime akıyor çünkü.
Yeniden tufan başlıyor sanki
Sonra Kerbela'da yanıyorum.

Ne Nuh'um oysa ne de Hüseyin
Kendi halinde öksüz bir çocuk.
Peki ama niye hep rüzgârdayım
Neden Kerbela oluyor yaşadığım?

Yaprak ÜNVAR

KAV

Hezaran çiçeğini düşündüm
Üşüdüm büyümeye üşendim
Geçtiğim bir parça hüznüdü
Büyüttüğüm bir bütün sızı
Dayanmış omzunu boşluğa
Günler kendinden geçiyor

Bu bir tragedya Helen
Tanrın beni sevmiyor

Okunması unutulmuş kitabı
Ayın mevsime susmasını
Günlerin ucunu kıvrıp beklemeyi
Bilmeli!

Devriyeyi kurallar gezer
Vebalı saatlerin gölgesinde

Hezaran çiçeği üşüdü
Düşündüm büyümeyi düşledim
Biriktirdiğim yakut yalnızlığı
Ağlardan topladığım yakamozları
Renksiz suskunlukla yaktım

Umrumda değil rakamlara sinen
Harflerin kokusu
Hücrelerimde gezinen hırçın uykusuzluk
Kirli ayaklarıyla günler kendine geçiyor

Bir tragedya Helen
Tanrın aklımı çeliyor

Seda ERİŞ

PARADOKSAL GÜNCELER TARİHİ

*"Ve adını yazdırarak matador dövüşlerine
Korkunç imajlarıyla geliyorlar
Anlatmalı onlara doğanın eşsiz diyalektiğini
Geç kalanların kök salanlar olmadığını anlatmalı." (S. E.)*

Deri değiştirmesidir dünyanın saldırıya açık utancı
Şer kırsalında bu kör dudaklar
Boyuna dikizlenen minvalde gizlenir
Alçak şeritte kuş sürülerine tutulur ağzın
Soyunur kadvraların peşrev nağmesini hicazkâr.

Kıvrık su kemerlerinde rastladığın
Boynundan aşağısı İsis'in
Trauma etkisinde çözülür, bilmezsin
Birleşik dekadın gecelerinde aşk
Osiris'in ince topuklarıdır.

İlmiksiz atıyorum bütün düğümlerini, çözülmez artık
Bu kent bin yıllık hüznünü buduyor içime
Katliamsız günceler kitabının
Açık tutulmuş okumalarına saklıyorum seni
Ve sürgit bir kuşağın anılarını paylaştığım
Pek ihtiyatsız yüzünde arıyorum katilini.

Nesrin KÜLTÜR KIRAZ

LAHANA SARMASI

Annem sevince geçirdi dizlerimin sızısı.
Bu yüzen okşadım oğlumun bütün yaralarını.

Alışkanlık olmasın diye
alfabeden çıkarttığım harfleri kırıp savurdum.
Kayıp bir sesin peşinden gidişim bundandır.
Bundandır yürüyüşüm gece göğünü.
Ama karanlık,
saklanmak için bile karanlık.

Lütfen bir ışık!

Sükûnetle koltukaltımda beklerken kendimi
yıldızları kurtarmak için güneşi kuşatmada
ruhum için ödünç ceset aramadayım.
Ey iskeletimin kirişlerini çalıp satan küstümütu
daha ne kadar kalabilirim böyle yığılmış?

Zira annem kadar mahir değil istiridyeler.

Eğer uyursam yanlışlıkla bir geceyi
alnımı dokuz tahtaya vurup uyanıyorum.
Yine de ötüyor her sabah
yan komşunun şakrak bülbülü.

Olsun, sen getir acılarını.
Nasılsa annem gelir bu aralar.
Bana zeytinyağlı lahana saracaktı.

İlker ŞAGUJ

DERİNİ KEMİRME DÜNYA

'dünya! üç demeden ateş ettin '

beyaz bayrağımı çekiyor kelebek. hızlı geçtiği sürece
ölümün. kahvenin. telvesinin ne önemi var. dünya şemsiyeni
aç çünkü bu gece Çolpan'lar yağacak üzerimize. dünya yalnız
ayak dolaşma karanlıkta. bu gece bir jilet gibi acımasız
olacak yer. saten mendilini düşürdü gidiyor arkasından
bakan karıncalardan habersiz. dünya sana yeni bir gözyaşı
bulmak lazım. kelebeklere ayrı periye ayrı ağlayacaksın bu
gece. dünya kolunu uzatma bilmediğin yollara. kıpkırmızı
yemyeşil kızaran damarın kaşınıyor çıldırtırcasına. bir çukur
gibi ikiye ayrılacaksın. çatlar-damarın yıkkın. belki
öleceksin bu gece durağan zaman uykusuna dalınca. dünya
şemsiyeni aç çünkü terli terli su içtin bir de ıslanırsan iyice
hastalanacaksın. sırtına pamuklu bez koy. seviyorum. dünya
sen yalancısın yine de dinle beni. ölecekmiş gibisin nasılsa.
üç boyutlu öpücüğü yanlış gölgeleri hırpalıyor. gözleri her
zamanki su kabında. '...' kendinle sövündüğün yeter. dünya
beni dinle. bak.

işte şurdan.. evet evet tam o taraftan. kuzeyden. kimsenin
aldırış etmediği kadar kuzeyden bahsediyorum.

5 Mayıs 2010

Türker ÖZŞEKERLİ

EV VE / SIRASIYLA KAYBETTİĞİM

koyup çantama kimsesizliğin oyulmuş asfaltını,
çekip gidebilir miyim yoksulluğumu bilenlerden.
hiç sanmam sanmadım da zaten. annemi arayıp

[sordum,

çuvallayıp sokağın sırtını,
şimdi gelebilir miyim kokumu da alıp yanına.
ağzını narlayıp dedi ki: "gel oğlum gel"

sırasıyla kaybettiğim şeyleri indim bugün.
kırmızı aksaklığın yalınayak poyrazında.
yükümüzü taşıyanları unuttum yersiz.
tanrım kaybettiğimi buldur bana, yalvarıyorum sana
eskiyen rüzgârın uçuşuna kondur çikletimi.
yerimdeyim senin olmadığın üşümede
bölüşürken açtığımı, bir,i sevdim birinde olan birini
nefsimin teline dolandı nefesin, tuzsuz
kupkuru ege'nin suskunluğunu avuçladım
ortalıksız tüneline, karanlık ellerimle

mezarlıklar dört mevsim de güzel.
gerisi boşluk, gerisi eflatun, gerisi eften püften.
söylememiş olsam hadi neyse!
unutmaktır asıl işe yarayan incir ağacı.

kaybediyorum cevabımı, çiçekTEN alnımı ödünç

[verince buğdaya.

eşitliğimiz, gençliğimiz, yitikliğimiz, suda

[balıklığımız hepsi aslında

sırasıyla kaybettiğim şeyler: evim, sırçam, dilberim.

kaç kere indik, kaç kere çıktık

bu kunduz yavruları gibi ıslak kaderi.

şimdi hüznü denesem yeridir. benim evim alt

[komşunun annesi.

Mayıs 2010

Osman NAMDAR

KARANLIK

Söz bitti!

döndüm evin karanlığına.

karanlıkmiş şehrin avlusu da
döndüm evin karanlığına

mor bir keklik sesi havada
döndüm evin karanlığına

ertelenmiş sessizlikler buğusu
sarmış bütün sabahları
döndüm evin karanlığına

çaldım usturayı taşa
örttüm üstümü usulca
evin karanlığında

uyudum sözle koyun koyuna
evin karanlığında

Hadi bakalım!

Herkes kendi avlusuna.

MEHMET TANER'İN ŞİİRİ: BİRLİKTE ESKİMEK YA DA AN'IN ÇEKİRDEĞİNE YAYILMAK

Yaşar GÜNEŞ

Mehmet Taner'in şiirlerinin¹ sözcüleme öznesi, iki an veya iki durum arasına sıkışmış bir oluş halinden konuşmaktadır. Şiirde anlatılanın zamanı ile ona ilişkin söylemin zamanı arasında öznenin yaşadığı gerilim yansıtılırken bu özelliğin daha da belirginleştiği görülmektedir. Öznenin kendini yerleştirdiği bu söylem zamanının, Taner'in ilk şiirlerinden itibaren uç vermeye ve giderek de ona ait poetik bir özellik olmaya başladığını söylemek gerekir. *Sunak*'ın ilk şiiri *Bun Suları*'nın başlangıç dizeleri, şiirin sözcüleme öznesinin, şiirde anlatılanın zamanı ile ona ilişkin söylemin zamanı arasında yaşadığı gerilimi dile getirmesi açısından fikir verici güzel bir örnektir: "*Bir doktora görünme fikri bende yer ediyor ve bu fikre / alıyorum, benimsiyorum onunla bu birlikte eskimeyi*". 'Birlikte eskime' ifadesinin oluşturduğu imge, Taner'in şiirlerine giderek yayılacak, onun şiirinin ayrımlı noktalarından birini oluşturacaktır.

Birlikte eskime durumunun, öznenin sürekli olarak anlatılana ilişkin belli bir duygu yüküyle yüklenmesine yol açtığı görülmektedir. Sözcükler, olaylar ve durumlar öznenin duygu yüklerinde işlenip, bilinen bağlamlarından ayrı, kendilerine özgü bir anlam kazanmaktadır. Buna 'mayalanma' demek de mümkün. Başka bir ifadeyle Taner'in şiirlerinde dile getirilen yaşantı içeriklerinin şairin duygudüşünce dünyasında değerlendirilip, bunlara özgü imlemler seçildikten sonra şiirde açığa çıktığını söyleyebiliriz. Bu nedenle birlikte eskime durumunun söylem zamanına getirip bıraktığı duygu yüklerinin sözcüklerde ve sözcülemelerde nasıl içerilip yansıtıldığı anlaşılmalıdır, Taner'in şiirlerini okuyabilmek oldukça zordur. Bu zorluğu aşabilmek için Taner'in şiirlerinin bu biçimsel poetik özelliğini yakalayabilmek gerekiyor. Özellikle Taner'in *Arka Oda*'da yer alan şiirlerden başlayarak, şiirin yaşantı içeriklerine ilişkin sözcüklerin seçimi ve bunların bağlandığı anlam ekseninin yer yer, benim öznelleşme eğilimi olarak tanımladığım bir yapı içinde, oldukça sıkı bir biçimde örgüldendiği görülmektedir. Mızıkça, Çocuk ve Sahil, Gece Kaldırılan Çocuklar Baladı, Suaygırı İçin Kısa Mesnevi gibi son dönem şiirlerinde bu yapı, öznelleşme eğilimi daha da belirgindir.

Dolayısıyla Taner'in şiirlerinin bu özelliğini dikkate almayan eleştirel bir okumanın, şiirin bilinç düzleminden yazıldığını veya şairin edindiği yeni duyarlılıklarla şiiri yazdığını sanması da kaçınılmazdır. Nitekim Taner'in şiirlerine yönelik olarak, benim katılmadığım, bu türden eleştiriler daha önce dile getirilmiştir. Öznelleşme eğilimi, şiirin bilinç düzleminden yazılmasından veya şairin şiirinin söylemsel yatağını değiştirmesinden kaynaklanmaz. Öznelleşme eğilimi, şiirsel söylemin yaşantı içeriklerine öznel nirengi noktalarının, okurun onları alımlayıp anlamlandıramayacak şekilde, oldukça fazla nüfuz etmesi demektir. Taner'in şiirlerini okumanın zorluğu hem bu türden öznel nirengi noktalarının varlığından hem de bu nirengi noktalarının sözcüklere ve giderek şiire yüklediği duygu yüklerinin yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Fakat genel olarak Taner'in şiirleri öznel nirengi noktalarını yoğun şekilde taşımasına karşın, okuru içine çeken, kendi içinde bağdaşık olan bir dünyaya sahiptir.

Taner'in şiirlerinde, özne, trajik durumun eşiğine gelip durmaktadır. Trajik duruma adım atmanın, bu bölgeye girmenin tehlikeli olduğunu sezmiştir. Sonsuzca iyileşememe durumunu,

sınadığı dünyanın dip zemininde kalma olasılığını görmüştür. Eşikten içeri adım atılamamıştır. Pekiyi bu adımı atamamanın nedenlerini şiirden, şiirin işaret ettiği durumlardan hareketle nasıl okuyabiliriz? Şafak, Erzurum'da Türkü, Yedi Satır, Karabasan gibi, ilk kitapta yer alan şiirlerde bu olgunun ipuçlarını bulmak mümkündür. Öznenin "*kendiyle kendini, kendiyle başkalarını birleştirecek gücü*" istediği, ancak kendini ruhsal açıdan dağılma halinde bulunduğu görülmektedir. Kendiyle kendini birleştirecek güçten de yoksundur. "*Sunak taşındaki kurbanlar*" bu dağılmayı daha derinleştirecektir. Trajik durum, öznenin değerlere bağlılığının güçlü olmasının yanı sıra, karakter ve mizaç olarak da kendi imgesiyle tutarlı kalabilme gücünü gerektirir. Söylemek gerekir ki Taner'in şiirlerinin sözcüleme öznesinin değerlere bağlılık konusunda tutarlı olduğu, fakat kendi imgesiyle tutarlı kalma konusunda sorunlar yaşadığı görülmektedir. Örneğin, Dönüş şiirinde bunun öznedeki nasıl bir ruhsal dağılmaya yol açtığı dile getirilmektedir. "*Eskiden gelirdim kendi evime / Kendi gençliğime gelirdim*" dizeleri öznenin kendi imgesi ile tutarlı olamama halini yansıtmaktadır. 'Dönüş' sorunlar ve sorular içeren bir yaşantı olmuştur. Öznenin kendi imgesi ile tutarlı olamaması, özne için bir "sorun durum"dur. Bu sorun durumunun, Taner'in daha sonraki şiirlerinde temel bir izleğe dönüştüğü görülecektir.

Şiirin sözcüleme öznesinin yaşadığı bu sorun durum ile onun minör tonda konuşması arasında bir bağ olduğunu düşünüyorum. Minör ton, öznenin baskın olamama, ezik olma halini ve bunun farkında olmayı verir. Minör tonda konuşmanın, yaşlanmanın getirdiği birikim ve deneyim bilgeliğinden değil veya Mehmet H. Doğan'ın söylediği gibi şairin 'hikmet burcu'na ermiş olmasının getirdiği yeni döneminin sakin ve sabırlı sesinden değil², ilk şiirlerden son şiirlere kadar süreklilik gösteren, söz konusu sorun durumunun farkına varmaktan kaynaklanan bir özellik olduğu görülmektedir. Çünkü örneğin şairin ilk kitabında yer alan *Ne Zaman, Bir Sözü, Dönüş* gibi şiirlerde, sonraki kitaplarında yer alan *Zarf, Tekne, Ruhumuzun Beyaz Alevi, Yanmayan Fotoğraflar* gibi şiirlerle baktığımızda, minör tonda konuşmanın yalnızca son şiirlere ait bir özellik olmadığını, başlangıçta yer alan şiirlerin de bu tonda olduğunu söylemek gerekir.

Öznenin kendi imgesiyle tutarlı kalamama sorun durumu, öznedeki bir dilsizleşme, burada olmanın özeğine ağırlaşmış bir sessizliğin yayılmasına yol açmaktadır. Bu sessizlik, öznenin "*kendi içiyle dolu*"dur. Örneğin, "*Parçalan, ey ateş / Gömüldüm, ben*" dizeleriyle açılan Uyarılmış İkinci şiirinde: "*Dilim / Toprağın altına / Yayıldı... // İsterim herkesin, ve herkesin / Bir sessizliği olsun. / Bir anı: Bir uzam. / Artılmış, yaşamdan / Yalnız / Kendi içiyle dolu... // Sonra aşkam oldu. // Dönüp / Mırıldandım, kendi kendime; / Dedim: / -Benim dinginliğim / Değil, bu.*" Dolayısıyla özne kendisi için tasarınmadığı, olmayı istemediği ve başkalarının görünüşte bir dinginlik hali sandığı bir yaşantıya maruz kalmıştır.

Şimdi konuyu biraz daha açabiliriz. Neden, Mehmet Taner, ilk beş şiir kitabını bir araya getiren toplama "*Küflü Şimşek*" adını vermiştir? Selüloid Kareler şiirinin son dizesi olan "*Çıkınmda küflü kaşar küflü şimşek*" dizesinde geçen 'küflü şimşek'in göndergesi nedir? 'Küflü şimşek' neyi ifade etmektedir? Bilindiği gibi "şimşek" elektrik yüklü bir bulut ile diğer bir bulut arasındaki elektrik boşalmasıdır. Bu boşalma için iki bulutun varlığı yetmez. Ancak belli hava koşullarında oluşur. Kısacası şu: İki an veya iki durumun belli ruhsal koşullar altında birbirleriyle temasa geçip yeni bir durumu ortaya çıkarması. İşte yazının giriş cümlesinde "Mehmet Taner'in şiirlerinin sözcüleme öznesi, iki an veya iki durum arasına sıkışmış bir oluş halinden konuşmaktadır" derken bu olguyu ifade etmeye çalışmışım. Pekiyi 'şimşek' neden 'küflü'? 'Küflü' koşullarla ve o koşullardan çıkanlarla ilgili bir belirleme. Dipte olmayı, gün ışığından uzak olmayı, kuytu

ÇAPKINLIK YAPACAK ER KİŞİ İÇİN NASİHATLER

Girdiğin odanın kapı kilidini
İki kez kontrol et

Kırk bin metreden görülür
Gece çakılan kibritin alevi

Mahalle bekçisi tellal ünletir şehirde
Mahallenin namusunu koruyun ey ahali!

Ahalimiz sofudur
Lakin ziyade hoşlanır muzır neşriyattan

Rezil eder
Vezir olacak âdemi

“devletin parmağı varmış
namus cinayetlerinde”*

* Özcan Öztürk. *Akköy Dergisi*, Mayıs-Haziran 2010,
Sayı 60. s. 36

yerde olmayı, nem ve ısıyla ilgili süreçleri imlemektedir. Bilindiği gibi küf eklendiği şeyi çözümdür, onu başka bir şeye dönüştürür. Fakat amaçlar ve arzular açısından istenen küfü de ‘maya’ olarak adlandırıyoruz. Taner’in şiirden önce, şiirin sorun edindiği yaşantı içeriklerini kendi duygu-düşünce dünyasında değerlendirdiğini, yani onları mayaladığını söylerken bu bağlamı göz önünde bulunduruyordum. Dolayısıyla küfün şimşeğe eklenmesi, ‘küf’e ilişkin bu iki olguyu da içermektedir. O hem olumsuz bir çözümdür, hem de olumlu bir dönüştürücüdür.

Dolayısıyla ‘küflü şimşek’ tamlamasının, iki an veya iki durumun arasında kalmanın özünde yol açtığı yeni durumun, öznenin varlıksal bütünlüğünü dağıtma veya dönüştürme gizilgücüne işaret ettiğini söylemek için makul nedenler vardır. Dağılma durumundan çıkışın yaşandığı, ama dağılma durumunun bu çıkışın derinlerine kazanmış verili bir olgu olduğu da görülmektedir. Örneğin, Yanmayan Fotoğraflar’ın giriş şiiri: “*Geri geldim, dipten / özgül ağırlığın zorla korunduğu. // Omuzlarımı kollarımı parmaklarımı bula bula / Bebekler gibi arı, esirgenmiş, koca adam / Büyümeye başladım göz güneşiyle, şifaliohtarla.*” Şiirin anlam ekseninin kurulduğu ‘dip’ sözcüğünün göndergesi ve bu sözcükte içerilen durum, ‘dip’ ile ilgili bir söylemin tasarımının veya edinilen yeni bir duyarlılığın bakış açısının aktarılması değildir. Şiirin sözceleme öznesinin, kendini varlıkta bulunduğu düzlem olarak algıladığı mekânlaştırma ile ilgili, doğrudan doğruya sürüp gelen kendi deneyimine içkin olan bir durumunun ifade edilmesidir söz konusu olan. *Siperler* kitabında ‘dip’ yeniden ortaya çıkar: “*Dip: razı olunmuş, onursuz yaşam / Korkuların göbeğinde.*” Dolayısıyla ‘dipten çıkış’ın imlemi, korkular nedeniyle razı olunmuş onursuz bir yaşamdan çıkıştır. Bu aynı zamanda öznenin kendi imgesiyle tutarlı olamama sorun durumuyla da içsel bir hesaplaşmaya girmesi demektir. Bu içsel hesaplaşma, geçmişe örtü çekme ve böylece onu gizleme şeklinde değil, geçmişte böyle bir durumun yaşadığını unutmayan/unutamayan bir duygu-düşünce yapısında gerçekleşmektedir. Nitekim *Siperler* kitabının iki bölümünün başlıkları ve bu bölümlerde yer alan şiirler bu konuda fikir vericidir: Korku Saçakları, 80 Eylül ile Çığ 70.

Çığ şiiri “*Yeni yüzler buldum / Biri susmak*” dizeleriyle açılır. Korku Saçakları, 80 Eylül şiiri ise “*Övüyorum o insanı, burçlardadır / Yerelmalarından bir sanrı, başında. /.../ Korkağın biriyim ben / Gözü yükseklerde biri.*” Burçlarda olana aşağıdan bakıyor olmak, ancak o burçlarda olmayı da istemek konusu. Başka bir ifadeyle öznenin niyetini gerçekleştirememesi hali. Bu sorun durumdan hareketle *Siperler* kitabının *Dip* kitabında ulaşılan sonuçları derinleştirmeye, bu sonuçların nelerle birlikte yaşandığını, öznde birlikte eskiyenin ne olduğunu işaret etmeye yönelik bir çalışmanın verimleri olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda, 70’ler ve 80’den gelip, Orhan Kahyaoğlu’nun yaptığı saptamayla merkezde olan hiçbir şiir akımının imge sistemine eklenmeden³, şiirin sözceleme öznesinin politik duruşunu kendi yaşamına içkin olan hakikatlerden hareketle şiirin poetik işleyişi kılabilmiş nadir şiir adalarından biriyle karşı karşıya olduğumuzu söylemek gerekir.

Veda Vezinleri ve *Çevre Çitin Üzerinde Yağmur* kitaplarında yer alan şiirlerin, öznenin birlikte eskiyerek geldiği durumlar ve kişilerle bir söyleşim geliştirdiği görülmektedir. Birlikte eskidikleriyle girilen bu söyleşimin, tüm kapsamlıya an’a yayılması, an’ın çekirdeği olmasını istemektedir. ‘Toprağın çağırın sesini’ duymuştur. “*Son yurtsuzluğum, açıl!*” nidası sönerken, “*Son yurtsuzluğum açıl / Bana.*” yakarış tonuna dönüşmüştür. Öznde, kendisiyle kendi arasında yaptığı söyleşimde yeni bir iç sesin de belirdiğini söylemek gerekir. Örneğin, Mızika şiirinde bu iç ses, özneyi, sınırdığı dünyadan çıkardığı ‘sıra’dan hoşnut olmaya çağırılmaktadır. Beni Hayata

Geri Verdiğin Sırada ve İlâhi şiirlerinin bu iç sese atfen yazıldıkları görülmektedir.

Pekiye, öznenin duygu-düşünce dünyasında duyduklarıyla birlikte eskimesinin bir tesellisi var mıdır? Aslan ile Bedevi, Sidre, Temas gibi şiirlerde bu soru şiirin özgedindedir. Temas şiirinde şiirin sözceleme öznesinin dünyayı sınaması, ‘çiti’ aşma isteğiyle doludur. Öznenin akıl-ruhu ‘çitin’ diğer tarafındaki ‘yaban’ın seslerindedir. ‘Çit’ ve ‘yaban’ sözcükleri, öznenin varlıksal düzlemini ‘bahçe’ olarak işaret etmektedir. Şiirin sözceleme öznesi yine kendi iç sesiyle söyleşim halindedir: “*Ah! Ürpersem ne ürpersem ne // Bildim, gene de bilmenin / Duydum fakat nedir, duymanın tesellisi*”. Belki de tek teselli şiirin bitiş dizelerinde dile getirilendir: “*Ve orda olmayan, kim bilir / Bir ana damar belirir*”. Ancak bu olanak da kesinlemeden uzak bir ifadeyle dile getirilmektedir.

Çevre Çitin Üzerinde Yağmur kitabı, Temmuz 1967 tarihini işaret eden bir metinle kapanmaktadır. Mehmet Taner’in şiirlerinin sözceleme öznesi, kendi başlangıcına dönmektedir. ‘Elinde kaybolduğu ödünç kalemin’ yazdıklarını, bizden, kitabın son şiiri olan Nuru Lâl’da, bir mektup gibi okumamızı talep etmektedir.

yasargunes2003@yahoo.com

¹ Mehmet Taner (Arapsun, 1946): *Sunak* (Derinlik Yayınları, 1978); *Bir Denizin Çekildiği Bütün Kıyıları* (Tan Yayınları, 1980) bu kitabıyla 1981 Türk Dili Kurumu Şiir Ödülü’nü aldı; *Arka Oda* (Tan Yayınları, 1981); *Dip* (Gibi Yayınları, 1995); *Siperler* (No Yirmiyedi Yayınları, 1997) ve bu kitapların toplamından oluşan *Küflü Şimşek* (YKY, 1999) bu kitabıyla 2000 Akdeniz Altın Portakal Şiir Ödülü’nü kazandı. Ardından *Veda Vezinleri* (YKY, 2002); *Çevre Çitin Üzerinde Yağmur* (Dünya Yayıncılık, 2006) bu kitabıyla da 2006 Behçet Necatigil Şiir Ödülü’nü aldı.

² *Milliyet*, 14 Mayıs 2006.

³ *Radikal Kitap*, 14 Nisan 2006.

Cihan OĞUZ

Vesayet

• Şairlerin hayata bir borcu var mı? Ya da kaldı mı? Açık konuşalım: Aşkı dillendire dillendire dilden düşüren şuara, o tanımlayamayacağı boşlukta acaba hangi yeni hüznün izine rastladı? Rastladı mı? Yoksa ömründen ömür götüren o tükenişte kendine mi tosladı?

İnsanın kendine toslaması, kalıcı bir şiirin yazılış serüveninin de manifestosu değil mi aslında? O hengâmede kim vurduya giden ne kadar olağanüstü imza varsa, hepsi şiir tarihimizin meçhul kahramanlarıdır. Elbette o tarihi vesikayı oturup da yazacak kadar sabırlı bir edebiyat adamı kolay kolay - belki de hiç- çıkmayacaktır; öyle bir beklentisi olan varsa, şimdiden unutsun. Ama unutulmanın bir kayboluş olduğu inancını yıkacak yegâne keşif de, şairin ve ondan bir kat daha üstün olan şairane okurun kalbinde gizli. Hayata karşı söyleyecek tok bir sözü olan hiçbir şair ahlânıp vahlanmasın: Hiçbir güzel dize faili meçhule kurban gitmez. Yeter ki *sabır* denilen hayatın o *ikinci perdesindeki* finale olan inanç iki adım geride kalsın.

Hayatın Kalbine Kalbine...

• *Kitaplık* dergisinin Mayıs 2010 tarihli sayısında Yücel Kayıran'ın ilginç bir şiiri var: "Zen İdi". Kayıran, son dönem şiirlerinde "idi, idim" gibi çekim eklerini sıkça kullanarak, modernist şiire geleneksel söylemin unutulmaya yüz tutan biçimini eklemeye çalışıyor:

"rüyamda gördüm, yüzümdeki metinden belli
ulusunu terk etmiş, evraksız, göçmen
ketum idi, beni sürekli damıtır idi
özgürlüğün ne anlamı var idi mevrada
bir sonuca varamıyor idi içimdeki mektepli
sığınma talebinde bulunuyor idi benden

düşüyor idim kendi rüyamdan sanki temelli"

Yücel Kayıran, özgün kılmaya çalıştığı o söylemi çok fazla içselleştirmiş görünüyor. Tekrara düşme tehlikesi kapıyı çalıyor gibi. Aman dikkat!

Yeni yazı dergisi giderek kendine has bir çizgiye oturuyor. Derginin Mayıs-Ağustos 2010 dönemini kapsayan 6. sayısında eleştirmen Orhan Koçak'a ayrılmış hayli geniş bir "Çerçeve" (Onlar 'dosya' yerine 'çerçeve' demeyi tercih ediyor) var. Mutlaka okunmalı. Geleceğe kalacak önemli tespitler var.

Dergide ilk göze çarpan şiir, Nilüfer Altunkaya'nın "Göçer Bir Kızın Türküsü" adlı şiiri. Hayli cesur, tok sesli, ne dediğini bilen dizelerden oluşuyor:

"bu benim bekâretim anne
kaç kez yırtıldı bilsen
bu da cesaretim
kaç kez kırıldı
yarı yolda kaldık yine bütün göçerler

(...)

ay doğunca dağlardır memleketim
saçlarımda kaç kördüğüm ellerinden
bu benim nihayetim anne

bir çadır daha kurarım kızlığımdan
üzülme sen"

Bâki Ayhan T.'nin "Ne Güzel Olur" şiirinde günlük hayatın debdebesine işaret eden ironik bir dokunuş var:

"akşam olur çantaları toplar tıksık
serviste yer açarız yerlerden
radyoda son dakika haberleri reklamlar
evlerde hayat arkadaşlarımız bekler
tütün ve acı kokar parmaklarımız
kirlenir camlar kirli yağmurdan
dilenciye çarpacak gibi oluruz kavşakta
herkes olay yerine toplanır dağılır herkes
her şey ne güzel olur"

Mustafa Ergin Kılıç'ın "Yerli Yerine" şiirinde de ustaca imgeler var: "sessizliğin çökerdi / bir ıslıkla toplardım / tüm güvercinleri / avluya // evren küçücük ev olurdu / başımı sokup gireceğin".

Sevgili Ankaralı dostum -ve de *Hoşbulduk Cehennem* adlı ikinci şiir kitabımın dizgicisi- Alaattin Topçu bir yıl önce Kurgu Kültür Merkezi'ni oluşturdu. Şimdi de aynı adı taşıyan bir dergi yayımlıyor. *Kurgu*'nun Mart-Nisan 2010 tarihli ilk sayısında Mehmet Akif Tutumlu'nun "Güzel Atlar Ülkesi" adlı şiiri dikkat çekiyor:

("...) ve sen, öylece,
sarı-mor bir sanrının tam ortasında, hiçbir çiçeğin, hiçbir taşın, hiçbir böceğin,
hiçbir toprak zerresinin adsızlığını düşürmeden, bir nergis suskusunun
bağışladığı gerçeğin içinden bakıyorsun güzel atlar ülkesine."

Manisa'da yayımlanan *Gediz* dergisinin Bahar 2010 sayısında Melek Avcı'nın "Onyedi Kırkbeş" adlı hoş bir şiiri var: "büütün üzmeleri çiseledim / korkmaları bana yaz anne // sarkmadan pencereden / bir evin kaderi / kederi serinden yıkarım / olmak için öteki".

Özlem Sezer'in "Rim" şiirinde de hayli iddialı dizeler barınıyor:

"Gemileri limandayken görmedim hiç
Yazdığım mektupların adresi değişti
Ben oraya vardığımda, herkes evlenmişti
Sofradan yeni kalkmışlardı, açım diyemedim
Yarışmayı bilirim, başlangıç çizgisini saymazsak eğer
Ateş sönsün ne çıkar, gövdeme kül giydiririm"

Hayâl dergisinin Nisan-Mayıs-Haziran 2010 tarihli sayısında Hüseyin Alemdar'ın "*Vicdan Türküsü*" çarpıcı:

"ömrü ocak olanın yaşam kadranı ses ve baruttur hatırladım
kırkımı çoktan geçtim artık vedâ mendiliyim kendimin --
vedâ ve hâr
avuçlarımda sıktığım şu kavilik ki çocukluğumdan kalma
tek yadigâr
mart doğduğum devletimi vicdanımla boğduğum aydır --
hatırlatacağım

vicdanım rahat -- bir baharın doğdum ben bir baharda öleceğim!"

Antalya'da yayımlanan *İz'im* dergisinin Mayıs-Haziran 2010 tarihli 2. sayısında Nilay Özer'in 1982'de İsrail'in

YAZILMAMIŞ ŞARKILAR

Filistin'deki Sabra ve Şatila katliamını konu alan "Günleri Ciddiye Aldım Fena mı" adlı şiiri öne çıkıyor: "zamanın batışı nerden izlenebilir... / erimiş sabunlardan kalan boşluk yanılıyor çünkü bizi".

Didim'de yayımlanan *Akköy* dergisinin Mayıs-Haziran 2010 tarihli sayısında, Özkan Satılmış'ın "Çağrı" şiiri var. Dizeler ustaca dökülüyor hayatın kalbinden: "Kuşlar, her zamanki kuşlar / Gökyüzüne takılı / Ve insanlar boşluğa çakılı / Kuşlarcasına".

Seçil Özcan'ın "Yenibahar Eşiği" şiirinde de hoş imgeler var:

"korkuların yangınına delikanlı yağmur
sesi, ıhlamur demi, süte kaynayan bal
herkes ilk elmayı ısıtıp tükürürken
aynı öfkeyle yormuş kendini
yanlışla eş tutulmuş bir kez
en nasır yerinde coşkun tohum
ürperdikçe, üstüne yağıyor"

Haşhaşi dergisi yeni tasarımıyla çıktı. Dergide İrfan Yıldız'ın "Küller Zamanı" adlı "sıkı" şiiri var:

"bir at geçti
kurulu bir saat
ay parçalanmış denizde
kayalara vardım, gelmedi

ne güzel bir yerden açıldı sözlük
bütün soruları bildin
elinle koymuş gibi zamanı

elekteki yıldızlar
ve deniz kabukları
hazır mı at takımları
denizlerin kurduğu geceye".

Fanzin dergilerden "anlık edebiyat yayımı" *Lonca*'nın "Mayıs Sıkıntısı 2010" tarihli sayısında Muharrem Sönmez "29 Kupona Hiçlik" şiirinde der ki: "Sakin fısıldama adımları / Sakin / Bir tülbent daya ağzına / Madeni bir anlamı havaya fırlat / Ben gidene kadar açma avuçlarını / İnsan bu işte / Büsbütün olmayana inanmak..."

Hâr dergisinin Mart-Nisan 2010 tarihli sayısında Halil İbrahim Özbay'ın "Müneccimsel İlişkiler" şiiri içten dizelerle örülü: "şimdi ölmeye diye gidiyorum tanrı / bilmiyorum döndüğümde görüşür müyüz".

Patika'nın Nisan-Mayıs-Haziran 2010 tarihli sayısında Mehmet Rayman'ın "Çimentin" şiiri dikkat çekiyor: "karınca sürüsü / benden önce çıkar yola / ışığın ağzına yapar yuva".

Hakan Keysan'ın "Son Gece Şiiri" de keyifle okunuyor: "İkiye ayrılır örs / İşini bilen ustura / susturamaz sessizliği // Bilmez gibi yapar utanmaz / Ayrılığını tamamlar da / Suya sığınır çelimsiz / Gelincğini okşar gizlice".

Son iki dize, şairin içli bir şiir anlayışına göz kırptığının işareti. Madem o damarı yakalamış, sonuna kadar gitmeli. Sade suya tirit dizeleri ayıklayıp, kalbindeki özgün sesi o boşluğa ikame edebilmeli. 40 yaş o kadar da geç değil!

Kalbimi Çizen Dizeler

• "Dönüşüm yok aşk fısıldıyor bu vadi ha bire, ters akamam / ya o aşk denizine karışırım ya da yatağı belirsiz dip sulara" (Mahmut Temizyürek, "Ecce Amor!", *Patika* dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2010).

cihanoguz@yahoo.com

dinmiş yağmura bakıyor ankara
burada çamlardan damla toplayan ahlatlıbelin kuşları
pencerede bulutlardan bir göl fotoğrafı
dosyada zamanları karşılayan dipnot
adımın üstüne düşüyorum
şimdi bir kasket gibi örtüyorum şehri
kızılaya dolmuş bulmalıyım
dinmiş yağmura geçiyor vaktim

hani akşam başka olurdu
akasya çiçekleri
kokusunda beklerken
erkenci yıldızlar otobüs camlarına inerdi
sinemaların taşındığı dışkapıya bakan
altındağda düşmeden nasıl dururdu o sebze bahçesi

böyle uzuyor gönlümde şehir
aklımda yalnızca kalsın diye manzara
şu sokakta oturuyor hayalsiz yaşlılar
zaman bu otobüs değiştirir girmedeği düşümde

dinmiş yağmur böyle oluyorsun
ankarada yorulmuş kollarıma düşünce

gölgeler bitince bakıyorum tarihten bir gün
ulaşılmaz semt arabaları soruyorum
kızılaya dolmuş bulmalıyım
yazılmamış şarkılardan bir sokak oluyor ankara

en iyisi yürümek leylaklar açacak yolda
bana yabancı gelse de buradaydı evim

BAĞDAT BASMASI

Doğanın insana bağışladığı hata
Savaş edimi
Yaşam aşırma kompleksi
Bağdat masalı
Menfaatten tecavüze uğrayan
Hak kardeşliği
Ceset diye adlandırıldığı canlının
Kiraya muaf vücutlar
Zulmün Azrail ile koalisyonu
Pay alma çözültisi

Yağmur önce hep tersine yağar
Tanrıyı simgeler bu yanılla
Doğa da kurban ve cellat
Aralar usul yavaş adımları
Ecelleri 'baba' yurdundan
Yavan sofranın çocukları
Barışın kederi anadilinden
Vicdanlarda kanama bozukluğu
Tarih kendini terk edeceği
İnsan öleceği güne kefil

Mustafa EROĞLU

KENDİMİZİ BEKLEMEK

Anlaşılır bir yanı var gidişimizin.
Keman seslerini bozunca adımlarımız...
Türkiyeli bir alfbedeki.

Durup, bakıyoruz
Belki, bir köşe başındaki üç kişiye.
Yahut, bir sandalyenin korkusuna.
Geceden artan.
Yakıştıran kendine, güzel ölümler.
Kendimizi bekliyoruz ve.
Uzak çağlardan beri.
Yani Ortadoğu'da İbrani bir cumartesi, kaç yaşında olursa!..

Ahmet CEMİL

DEH DİYELİM!

sabahın çatısında gece çekilirken mevziden
serin bir düş olur iner ovanın doğusuna atlılar
ayaküstü rüzgâr ve bulutların dağınık buğusunda
dağların süt kokusuyla buluşurken çiçekli eller
nabızların bıçak sırtında attığı atlasta bilinir:
kayıp (!) efsane nehir yataklarında t'özümüz
kelebeğin son nefesine bağlılığımız;
bundandır sırtımıza küfe hayatımız
eğreti sözlerle aşk-ı taşımaklığımız

bir ağaç bir taş böyle zül görmedi
sular yükselmeye başladığında anladım ki
barışa teşne dağlarını istiyorlar.
dağlara kardeşlik savaşı gerektir şivan!
arya anlamlar içimizden alınmadan deh diyelim!
kan kapıya dayandı ölüm de gelse kalkıp yürüyelim!
şimdi paryanın uçurumlara sırt verme zamanıdır
şivan! griden uzaklaş kaostan korkma o anadır
kıyısında mola verdiğimiz bu zaman öncesi çılgılık!
rivayet ki tarihten haber veren bir ulakmış dinle?!
taş baltalı ölümlülerin ilk ayak seslerini
çekiç ritimlerini, bambudan bilenmiş mızraklarıyla
ilk atlıların cengini, toprağın ilk işgalini duyarsın
silahlı tanrıların saltanatını, mağara ve otel yangınlarını
insanı köle yapıp satanları, milli sansarları duyarsın.
ilk isyanı, kanlı tufanı, buğday çağını,
bronz çağını, demir çağını geçip gelen bu çılgınlık!
doğu'da zincire vurulan!
bu çılgılık annelerin kanlı derelerin konuşan dili
elindeki an'ın ve sonsuz kodlarını taşıyan defter
her moleküle bir canlının ömrünü kayıtlayan yazımcı
sevdikleri çoğalsın diye taşa toprağa bırakır gider
sevmediklerini umman'a toplayıp rüsve eder
onunla üryan akmayan bu dili bilemez!
işte bu dil senin dilin, şiirin dili şivan!
asi bulvar çocukluğun dağlardan gelme unutma!
bilincin sıfırlandığı çorak şehirlerde(n) boğulma(dan)
öznenin nesnel deneyimleriyle
şiire deh diyelim! deh!

Nihat ÖZDAL

KUYTU

Didem Gülçin Erdem'e

Kanyonlar arasında bir slalomdu,
dalgaları üstünde yaşlandığımızı bellediğim nehir.
Seni öğreten suretler birikti sabahla,
küreklerimde kızıl sanrılar,
unutmak istiyorum, sol elimin ikinci parmağını,
(yanlış izler yürüyen, büyük bir umutsuzluktan parmağım.)
Biliyorum kuşların yön kaygıları, anlayamayacak nehrin
yatak değişikliğini...

Kimsenin ziyaret etmediği kıyılar var güneyde,
kumları sevimsiz adımlarla kirlenmemiş, denizi büyük
dokunuşların böldüğü mavi deşil...
Orada,
perdesiz bir oda yapacağım, (senin şiirlerin olacak yalnız)
Orada,
dalgin ruhuma,
Kuralsız,
Kaygısız,
Umarsız,
Uzun bir dize yükle
Saçaklarından geceyi gizleyeceğimiz,
Nehrin denize kavuştuğu yerdeki başkaldırımızı
taçlandıran...

Osman ERKAN

TENHALIK İNCİSİ

Bir istiridye gününde
Bronz ezberine tropik avuntular serinleten
Sessizliğin yel saati:

Söz .
Acemi bir su seferiyken güneş öpüşmek
Narintrak
Harlıca
Kırılma çokluğundan hayalkeş
Orkide armağanıydı bana
Meçli ay koynunda
Tenhalık incisi kolyem

Kanatları ihtimal kalansız
Bir umar tepesinde
Deprem kokulu durdu kuşu:

Meçli bir ay koynunda
Mor istekler uçurum öpüşerek
Dışarılar eteğini yoranbozan giz denizlerin
Yeraltı ağaçlarıydı yalnızlığım;

Yaprak yaprak تنها kokan

Nihat SÖNMEZ

OYUN...

Anne memesinden erken kopan çocukların hissettiği
[yalnızlık gibi
İçimdeki bir uçurumdan düştün.
Aşağıya inip baktım parçalara
Paramparça anılara:
Bir alt dudak, bir tutam saç
Bir serçe parmak, bir çatık kaş
Bir parça meme ve bir ölü papatya buldum.
Bu yalnızlıktan bir süre sonra seni bıraktığım yere baktım,
[yaşıyordun.
Dudaklarını emdim, annemden kalan dipsiz yalnızlık
[nüksetti.
Bir serçe ile konuştuk, sonra saçlarımı okşadın,
Ben ağlarken sana yakalandım.
Ben ağlıyordum, serçe ağlıyordu;
Ben ağlıyordum, sen gözlerime bakıyordun;
Ben ağlıyordum, sen beni öpüyordun.
Sonra çırılçıplak serildik koynuna uçurumun,
Sonra güneş bizim için doğdu,
Sonrası adını aşk koyduğumuz bir oyundu.
Üsküdar, 05.04.2010

Ulaş KARADAĞ

PARÇA PARÇA YOK OLMAK**

“Ölüyüz bizler çünkü...lanetlendik”
O. A.’yla

Ürkütenbirşeylervaröncedualarıacıtacakürkütenbirşeyle
retikemiğindenayıran

**

1 ne bir ipucu: sözcüğün tam anlamı. gelişi ne kadar bu
sıradanlığın size çocuk sevinçleri
doldurdum cebine kefenimin.

2 yoksalar mırıldanırdı akşamüzzerleri bir ötümlük fakirlik tigit
ti dedik nice bilinmeze buyurup (- ihale pikte kalmıştır!) .

3 atlasüstü yıkımlar gördüm ama unuttum geri almayı
saatleri, ses vermeyen tahtalara basarak ilerledim albayım*.

4 bir sarnıcın altında gülümser ve düşürür ağzını
parmaklarına, sular gelince çekilir sokaklardan vesayet-
hatırlarsanız bir defasında, ‘sui generisti’ tanılar-.

5 son kaldığı yerden bahset adımlarının, bir solukta
elibizedeğipkaderidileyazan alınız geniş biraz ayıptır
söylemesi.

6 (hiçlik tezgâhında bir kandildi şiir / yakarak içinde
gözkapaklarını) x2 kıt a dur bil ki ölüm anında yoktur
tanrılar.

*Oğuz Atay’ın Tehlikeli Oyunlar’ından...

Mart-Nisan 2010

Papyon Tayfun TÜRKKAN

KENTİNE KONUK

kentin kuytularından
uzak siren çığlığı uzun
kırmızı minderde
misafir yüzü yalnızlığın
rüzgârın suçu yok pek
parçalanan bizleriz;
iki satır kâğıt

SABAH

yakınımda
yalnız küskün ve kırık
bir ayna gibi duran ölüm.
güneşli bu sabahta beklenmedik
bayat bir çay tadında
hüzün:
yararsız ve uğursuz sanki
provasıdır ölümün
kırgın bir gitar arpejinde

Barış YÜCEDAĞ

AYAKLIKLAR

Kuma gömelim tüm ayakkabılarımızı
Kaybedelim.

benimkini mavi bir öğrenci saklayacak

Bir okul bahçesinde yakalambaç oynayan çocuklar
ki
yalındır
biraz da ayak

Haykırır çıplaklıklarını
ayaklarını

O inşaat
ki
Girilmesi tehlikeli ve yasaktır
Ve türlü öğrenci görmüştür
Türlü mavilikler
Ve kravatlar çekmiştir boyunlara

Kumuna gömmek serbest
Beton yanmaktadır
Çocuklar kimse görmeden kuma gömmelidir
Düşlerini
Girilmesi eğlenceli ve serbesttir

SON TÜRK DESTANI

Ramazan PARLADAR

Türk şiirinde gelenek, İslamiyet sonrasıyla başlatılır. İslami dönemin öncesi yokmuş gibi davranılır. Bu döneme ait şiirsel-mitolojik varlığımız küçümsendiğinden midir, yoksa bu dönemin bütünüyle milliyetçi çizgideki çevrelerce sahiplenilmesi kanıksandığından mıdır, döneme ve dönemin edebiyat birikimine ilgi duyan şaire pek rastlanmaz. Halbuki divan ya da halk şiiri geleneğiyle bir şekilde bağ kuran onlarca şairi (A. İlhan, Necatigil, Turgut Uyar, Hilmi Yavuz, Sefa Kaplan, V.B. Bayrıl, B. Rahmi Eyüboğlu, Kemalettin Kamu, Faruk Nafiz v.s. gibi isimlerin ve daha birçoklarının şiirleri şu ya da bu şekilde divan veya halk şiiri geleneğine bağlanabilir.) kolaylıkla sayabiliriz. Bu ana akışın dışında, bütün bir doğu mistik geleneğine açık şiiriyle, Asaf Hâlet ayrı bir yere oturtulabilir. Günümüz şiiri içerisinde İslam öncesine ait bir iz, bir işaret aradığımızda ise, sonuç bir elin parmakları etmiyor. Asaf Hâlet gibi tüm bir doğuya ve bu arada İslam Öncesi Türk şiiri ve mitolojisine yönelen Hüseyin Ferhad, özellikle son iki kitabıyla (Yağmur Taşı ve Vâridik, yoğidik) 'şiir atı'nı bozkıra süren Seyhan Erözçelik ve yine son bir iki kitabındaki kimi esintilerle Mehmet Can Doğan. Bilebildiğim kadarıyla, bu birkaç ismin yanına ekleyebileceğimiz bir şair daha şimdiye dek yoktu.

Durum bu iken, bir ilk kitapla çıkageldi Can H. Türker; hem de yaratılış mitinden (Karahana) başlayıp Dede Korkut'a gelene kadar bütün bir geleneği kateden bir destanla.

Yenilgiler Balbalı, Seyhan Erözçelik'in editörlüğünde Sımurg Yayınları arasından çıktı. Evreni yaratan Karahan'dan başlayıp Altayların kötücül tanrısı Erlik'e, Bulcahan'dan Umay'a, Alp Er Tunga'dan Beyrek'e kadar bütün bir mitolojidestan geleneğinin üstünden geçen bir kitap *Yenilgiler Balbalı*. Ancak yaratılış efsanesinden başlayarak İslami dönemin başlangıcını oluşturan Dede Korkut'a kadar getirilen bir yeniden yazım değil bu kitap; Can H. Türker, tüm bu halkaları yepyeni bir kurguyla birbirine eklemiş, yeni neden-sonuçlar tasarlamış; hatta yeni içerikler meydana getirmiş. Bu yönüyle destan, başta sona anakronizm üzerine oturtulmuş bir yapıya sahip.

Kitap, yedi bölümden oluşuyor. Her bölüm, öd (zaman) olarak birbirinden ayrılmış. "Birinci Öd", "İkinci Öd" v.d. şeklinde sıralanan bölümlerinde yedinci bölüm için "Son Öd" denmiş. Kitabın sonunda ise, "Notlar" başlığı altında küçük bir mitoloji sözlüğü verilmiş.

Birinci öd "Yalnız Karahan vardı" dizesiyle açılıyor; *Yuhanna*'nın ilk cümlesini anımsatan bu dizeyle birlikte, Karahan'ın karanlık suların üzerinde uçuşu betimleniyor. Onun yaratma isteği ilginç zıtlıklarla vurgulanıyor: "ve yokluk en geniş eviydi uçabildiği", "çünkü yokluk o uçtukça vardı", "duraksız sürüklenen kanatlarında/karanlığın ürperten huzuru vardı", "sade görkemiydi o devimsiz uçuşun". Karahan yaratmak istiyordu; çünkü ne kimse biliyordu uçuşunu, ne de uçuşuna bir alkış duyuluyordu.

İkinci öd'de Karahan'ın "Erlik, Erlik" diye ünlemesiyle Erlik giriyor varlık sahnesine. Artık Karahan'ın uçuşuna Erlik eşlik ediyor. Ancak Erlik, yaratıcısı Karahan'ı kıskanmaktadır. Karahan gibi uçmak, onun uçarkenki görkemine erişmek istiyor; bunu başaramadıkça da kıskançlık batağına daha da saplanmaktan kurtaramıyor kendini:

"Kanatlarım yorgun ve düz
geziniyor hâlâ üzerimde
girift uçuşun dehşeti"

Erlik, kendi yaratıcısı Karahan karşısındaki acziyetiyle kıvrırırken, Karahan da onun nasıl bencil ve kıskanç

olduğunun farkına varıyor. Bu yüzden de insanı yaratmak istiyor, yaratıcılığının görkemini daha güzel yansıtmak için. Ancak Erlik de farkındadır bu yaratma isteğinin kendisiyle ilgili hoşnutsuzlukta kaynaklandığının. Erlik'e buyurur Karahan:

"Bir avuç toprak al sudan
Yine serp suya!"

Bu buyrukla birlikte Erlik'in, suyun dibinden alıp tekrar suya serptiği toprak dümdüz yeryüzü olarak seriliverir. Karahan, Erlik'i yaratma sürecine katmış oluyor böylece. Ancak bu da tatmin etmez onu; Karahan'ın buyruğuyla suyun dibine indiğinde bir parça toprak da kendisi için alır ve ağzına saklar. Bir süre sonra ağzındaki toprak şişmeye başlar. Karahan'dan kaçarak durumu saklamak ister; ama tam boğulmak üzereyken yine Karahan'ın yardımıyla kurtulur, tabii yeryüzünü bozup; biçimsiz, çirkin bir eğrilik haline getirerek:

"Tükür dedi Karahan
kapladı arzı böylece dağ ve eğrilik"

Erlik kurtulmuştur; ama Karahan'a karşı kıskançlık ve düşmanlığı da iyice gün yüzüne çıkmıştır. Artık kargışlı ve yapayalnızdır. Karahan'ın arzında kovulmuş ve kargışlanmış olarak dolaşmanın kahredici acısını dindiremez; bu yüzden Karahan'a da yaratmayı esinleyen Ak Ana'ya yakınır, ona Karahan'ı şikayet eder:

"Ben Erlik
dönendim yurtsuz, budunsuz
alnımda ağır kargışıyla Karahan'ın
gezinirken kenarında arzının
dinelip ünledim zifiri sulara
ey dipsiz mahzen! Ey soğuk yonga!
öksüzünüm rahminden yolunmuş
bitap bir sis yığını iken cesedin"

Erlik'in bu feryadını, karanlık suların dalgaları Ak Ana'ya iletmez:

"Kızıl gözlerimden od damlaları söndürdüm
Ak Ana duysun diye hıçkırıklarımı
ancak ayrıksadı beni çeperdeki dalgalar
ve döndü dolaştı bana kara yankım"

Ak Ana'nın kendine yüz çevirmesiyle iyice umutsuzlaşan Erlik, Karahan'la savaşmaya karar verir ve hemen bir ordu yaratmaya koyulur. Ama onun yarattığı her şey bozuk ve çirkindir:

"ve diledim Karahan gibi kılmayı
çekikle örse vurmaya başlayarak
lakin ins yerine
doldurdum kan ve alev içen ifritlerle tamuyu
ve kuşanıp dağları
toplandı önümde ulusum
çamur yüzlerinde dumanlar tütüyordu
kollarımı açıp önlerinde kustum
kükrediler hep birlikte 'Erlik! Erlik!' diye"

Erlik karanlık ve kaosu yaratıcısıdır; yarattığı biçimsiz, ucube ordu da karanlık yeraltı ordusudur (Körmösler). Erlik bin yıllık bir yürüyüşle ordusunu yeryüzüne çıkarır.

Dördüncü öd, Bulcahan'ın (Türk mitolojisine göre Türklerin atası) Karahan'a sitemiyle açılır. Çünkü Karahan gökyüzüne çekilmiş ve Gökbudun kendi kaderiyle baş başa kalmıştır; üstelik Erlik'in korkunç yeraltı ordusuyla amansız bir cenk başlamıştır:

"ben Bucahan
işte geliyor tamamları körmöslerin
yerin kulağı söyledi
ormanın korkunç resimler çizeceğini
lav seli tutmuştu bütün ovayı"

Karahana gökyüzüne çekilmiş ve bu kıyamet savaşını kaybetmiştir Gökbudun. Görkemli betimlemelerden oluşan dizelerle gerilimin doruğa ulaştırıldığı bu bölümün sonunda Gökbudun, Erlik'in eseri olan Karabudun'un tutsağıdır artık.

BULANIK

ardında şarkılar tökezliyor, farkındasın
bilinçsiz bir aydınlık kaplıyor geceni.

herkesin sevdiği birinden nefret eder gibi
küçülüyor gözbebeklerin
dünya, harita kalıyor içinde
yırtık ve ufak; gözlerin gibi
döküntüde.

uğruna susacağıın bir harf yok
bu kötü!
kimse sorgulamıyor dilindeki elbiseyi
sessizlikler de mi çiftleşir
bilmiyor hiç kimse

nasıl susuyorsa gece
o simsiyah sonsuzluk
nasıl içine atıyorsa benleri, bedenleri
öyle terk etmeli gül
dikenini.

Beşinci bölümde sahnede Alp Er Tunga var. Gökbudun Erlik'in tamusunda esirken

Otacı Umay imdatlarına yetişip kurtarıyor onları; yaralarını sarıp iyileştiriyor ve Karahan'ın himayesinden yoksun Gökbudun ikinci kez amansız bir cenge tutuşuyor Karabudunla. Ne var ki, sonuç yine değişmiyor ve büyük bir hezimet daha yaşıyorlar.

Altıncı öd'de trajedilere özgü yazgısıyla Beyrek görünür. Ece, Beyrek'i elli yıllık esaret dönemi boyunca karnında saklamıştır; çünkü onun esir olarak dünyaya gelmesini istememiştir. Elli yılın sonunda İrkil Ata (Oğuz Kağan Destanındaki Uluğ Türk) Erlik'in oğlu Kerey'in esareti altındaki Gökbudun'un kurtuluşu için dokuz kez dua eder. Beyrek, Gökbudun'u Kerey'in tamusundan kurtararak özgürlüğüne kavuşturur. Ancak bu durum, yeni bir cengin de başlaması anlamına gelmektedir. Erlik, Yaltacık'ı kullanarak Beyrek'in karısı (Barçın) ve oğlunu (Ertöşük) kaçırtmış ve oğlunu babasına düşman olarak yetiştirmiştir. Savaş sırasında Beyrek, Erlik'in komutanı olarak savaşan Altın Tolgalıyı; yani öz oğlunu öldürür. Bu sırada esir olarak tutulduğu kafesten kurtulan Barçın gelir ve feryat figan eder. Öldürdüğü kişinin kendi öz oğlu olduğunu anlayan Beyrek de feryat eder:

“Karahan! Bu nasıl yazgı Karahan!
keşke ay ecem doğurmayaydı beni
keşke ay kanatları kırılardı Yayık'ın
kazıranglarda dağılaydı tenimi ötkerler!!!”

Daha sonra Erlik ile vuruşmaya başlayan Beyrek; ne ölür, ne de Erlik'i öldürebilir. Çünkü,

“İncitmeyecek tenini bir özge el
Bay Şubar'ın bineni
Yağız yer üstünde tenri gök altında”

diye dua etmiştir İrkil Ata. Sonunda Beyrek, “İncitmeyecek tenini bir özge el” sözünü hatırlar ve çekresini kendi kalbine saplar. Beyrek'in ölümüyle Erlik de ölür. İyilik öldüğü için kendini iyilikle vareden kötülük de ölmüştür.

Son öd, Balbal'ın konuştuğudur. Bu bölüm çok etkileyici dizelerle açılır:

“saçılıyor bozkıra ışıklı sema
hiç geçmemiş gibi geçmiş olan
kurganda direnmede yıkık bir baş
kasıran bulutların toynaklarına”

bu dört dize içerisinde, özellikle üçüncü dize çok çarpıcı. Ünlü 'kesik baş'ın, sahibinin koluğunda savaşı sürdürmesi gibi, “kasıran bulutların toynaklarına” karşı yıkık bir baş, yani 'yenilgiler balbalı' direnmeye devam etmekte bir 'bengütaş' olarak; çünkü “hiç geçmemiş gibi[dir] geçmiş olan”. Bu bölüm, zamanı da geriye doğru sararcasına, olanı biteni (belki de bengüleşsin diye) yeniden tekrar ediyor yaşlı Balbal'ın dilinden. Fakat öyle bir eda ile dökülüyor ki sözcükler yere, her bir dizede söylenenler arasında sanki birkaç yüz yıl geçmiş hissi veriyor okuyanda. Bölümün ikinci dizesinde söylenen “hiç geçmemiş gibi geçmiş olan” dizesi, bölümün bitişinde yaşlı Balbal'ın yorulmuş dudaklarından kırılan son sözler içerisinde tekrar dökülüyor 'yağız yir'e:

“amtı geçti geçmiş olan”. Evet, geçti geçmiş olan ve 'Yolluğ Tigin'in 'kırk bir'inci kuşaktan torunu Türik Er Tigin, işbu yırı bars yılında urdu.

Yenilgiler Balbalı'nın yedi öd'le bölümlendiğini söylemiştik. Bu ödlere hemen hepsinde bir kahraman ön planda. Birinci öd'de Karahan, ikinci öd'de Erlik'in yaratılışı, Üçüncü öd'de Erlik'in Körmösleri yaratması, dördüncü öd'de Bulcahan, beşinci öd'de Alp Er Tunga, Altıncı öd'de Beyrek ve son öd'de Balbal. Karahan yoklukta kanat çırpılmaktadır; dolayısıyla öncesizdir. Varoluşun başlangıcı betimlenmez o yüzden. Fakat diğerleri öyle değil; bundan dolayı sanki başlangıçlarına vurgu yapılarcasına her öd'ün baş kısımlarında bir dizeyle hem varlık sahnesine çıkıyorlar hem de iyi ile

kötünün mücadelesinin yapıldığı bu sahnede rollerini alıyorlar. “Ben Erlik”, “Ben Bulcahan”, “Ben Alp Er Tunga”, “Ben Beyrek”, “Ben Balbal”. Bu söyleyiş kalıbı, kitabı metrik bir yapıya kavuşturuyor diyebiliriz. Kitabın yapısını belirleyen bir başka nokta, standadaki gerilimin çizdiği eğri. Bu, aslında neredeyse varoluşu betimleyen tüm mitoloji ve dinlerin izlediği çizgidir. Her şey bir toz bulutu halinde dingin bir yokluk iken, yaratılış gerçekleşir. Yaratılış, devinim ve dolayısıyla kaostur. Sonra her şey başlangıç noktasına döner. Yenilgiler Balbalı da dingin dizelerle başlar. Karahan'ın yoklukta kanat çırpıtığı bölümlerdir bunlar. Erlik'in, dolayısıyla kötülüğün yaratılmasıyla iyi ile kötü arasındaki amansız mücadele de başlar. Bu mücadelenin anlatıldığı bölümler kitaptaki gerilimin yükseldiği ve giderek doruk noktaya ulaştığı kısımlardır. İşte bu yüksek noktada Beyrek kendini (iyiliği) öldürür. Bu ölüm, Erlik'in (Kötülüğün) de ölümünü getirir. Buradan sonra başlar Balbal'ın varlığı; Balbal'ın, yani ölümün sonsuz dinginliğinin. Balbal'ın yaşlı ve yavaş dudaklarından okuruz bu kısmı. Her şey sanki hiç geçmemiş gibi geçmiştir. “Hiç geçmemiş gibi geçmiş olan” başa dönülmüştür; sanki hep başlamış gibi, varlık hiç varolmamış gibi.

Yenilgiler Balbalı, modern bir destan denemesi. Doğal olarak öykülemeye dayalı bir toplam. Modern şiirde pek de hoş karşılanmayan öyküleme, bu kitabın zorunlu anlatım tekniği. Bununla birlikte dizelerin canlı imgelerle örüntülenmiş olması, kitabı günümüz şiirinin çok fazla dışına savurmamış. Kitapla ilgili gözümü çarpan tek kusur yer yer çok sık kullanılan Farsça sözcükler. Bu sözcükler, ne kitabın dilini de oluşturan günümüz Türkçesinde yerleşik olan sözcükler, ne de kitapta anlatılan dönemin/dönemlerin atmosferini oluşturması için kullanılabilir türden. Arkaik bir atmosfer yaratması için seçilen sözcüklerin konu edinilen dönemle de örtüşmesi gerekir ki, okuyucuda gerçeklik duygusunu zedelemesin.

Açıkça söylemeliyim ki, özellikle mitolojiye yakın ilgi duyan okur için *Yenilgiler Balbalı* heyecan verici bir kitap; hem birçok mitoloji ya da destan kahramanının yeni bir imgeleme zihinlerde canlandırılması bakımından, hem de dünyada ve Türkiye'de yeniden yerinden oynatılmaya çalışılan “epik” için farklı bir örnek oluşturması bakımından.

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 22

Ramis DARA

İlk kitabı *Ateş Hırsızları Söylencesi* 1988’de yayımlanan **Emirhan Oğuz**’un (1958) bundan 21 yıl sonra yayımlanan, 22 yılda yazılmış ikinci kitabı *Myndos Geçişi*’nde, altı bölüm halinde sunulmuş, birbirine bağlı olduğu hissettirilen ve 12 Eylül faşizminin darmadağın ettiği, işkencelerden geçirdiği, öldürdüğü bir kuşağın hüznü üzerine kurulu 25 şiir bulunuyor –Şair de bu kuşağın bir üyesi olarak tutuklanmış, hücrede yatmış, Galatasaray Lisesini bitirdikten sonra başladığı Mimarlık öğrenimini sürdürmemiştir.

Hayat, Aşk, Yara, Ölüm gibi bölüm başlıklarını, Faşist İspanyol diktatör Franco’nun katlettiği Miguel Hernandez’in (1919-1942), kitabın başına da konan şiirinden almış, adeta bu şiir üzerine kurgulanmış bir kitap bu. Bitişse, Şah Hatayi’nin (Şah İsmail, 1487-1524), “Bir derdim var bin dermana değişmem” nakaratlı türküsünden bir dörtlük.

Kitabın adındaki Myndos sözcüğü şiirlerde doğrudan geçmiyor; ancak altı bölümün tümünün yazıldığı yerler arasında, bu tarihi kentin bulunduğu Gümüşlük de yer alıyor.

Az sayıda yalın, duru imgeye yaslanırsa da, kitabın şiirselliği daha çok, şiirler boyunca değişen senlere seslenmelerle yaratılan söyleyişe (eda) dayanıyor. Söyleyen, her zaman basit bir ben değil; genelde seslenileni de içeren bir biz ve biz içindeki ben.

Kitabın sonuna düşülmüş, “Myndos Geçişi kitabı, 1986 – 2008 yılları arasında hissedilmiş, akla düşmüş, kağıda dökülmüş, kaybedilmiş, takip edilmiş, unutulmuş, özlenmiş, bulunmuş yazı’nın ensonu gövdeye bürünmüş hallerinden biridir.” notu ve bundan da sonra 195. sayfada verilen yerli yabancı müzisyenler listesi, üçüncü bir etmen olarak, kitaptaki dizelerin genelde aralıklı yer alışlarıyla, müzik etkisi yaratılmaya çalışılmış ve bunda nispeten başarılı da olunmuş.

Emirhan Oğuz, bazı çevrelerin efsane ihtiyacını karşıladıkları, dolayısıyla olduğunun üstünde gösterilen, bana göreyse iyi’liği abartılmaması gereken bir şair.

Künye: Emirhan Oğuz, *Myndos Geçişi*, Kırmızı Yayınları, İstanbul, Ekim 2009, 198 s.

*

Sedat Şanver’i, hırçın sesli, lirik, kendine özgü, İzmirli bir şair olarak bilirim, bildim hep. Bir yerde karşılaşmışlığımız yoktur. Ne *Yeni Biçem*’e, ne *Akatalpa*’ya yayımlansın diye şiir yollamamış olmalı ki bakıyorum da şimdi bu dergilerde adı yok. Benim de insanlarla ille de diyalog kurayım diyen bir yanımda yok; ama bu kadar olduğunun, bu arkadaşın benim editörlüğümde çıkan dergilerde hiç yer almadığının doğrusu farkında değilim; hiç değilse *Yeni Biçem*’de yer aldığını sanıyordum; farkında olsaydım kendisiyle yazı aracılığıyla diyalog kurmayı denerdim.

Biraz da, dergiler çıkaran, dernek kuran, başka etkinlikler peşinde olan aktif bir kişilik yansıtıyordu uzaktan ve onun kendi çizgisi dışına çıkmak istemediğini düşündüm sanıyorum.

İlk kitabı *Dilin İsyanı* 1985’te yayımlanan **Sedat Şanver**’in (1963) 53 şiirden oluşma beşinci kitabı *Kendine Akan Su*’yu okuyunca düşündüm bunları. Kitaptaki şiirlerden, epey yorulmuş, biraz kırılır gibi olmuş bir şair kişiliği yansıyor. Umalım ki Fuzuli’nin ünlü “Aldanma ki şair sözü elbette yalandır” sözü geçerli olsun...

Kitaptaki “Siyah” şiirinden “*Tutup / Belki bir sesim vardır diye / Çığlık attım. / Öğrendim: / Meğer insanın kendi sesiymiş hayat.*” (s. 11) dizelerini, kendimin ve *Akatalpa*’nın facebook sayfalarına aktardım.

Zaman zaman okumak üzere “Güneşli Gökyüzü” şiirini işaretliyorum şimdi yine kitaptan. Çok karamsar zamanlarım için de kendime “Çapa” şiirini seçiyorum.

Bu şiirin bağımsız bitiş ikiliği şöyle: “*Birilerinin; hayır, kendimizin / Hayata bağlaması gerek bizi.*” Deniz araçlarının demirmekle amacıyla suya attıkları çapa düşünülünce etkisi artan dizeler elbette bunlar –ki şiirin bütününde bunlar da var.

Künye: Sedat Şanver, *Kendine Akan Su*, Yazı Kültürü, İzmir, Ocak 2009, 63 s.

*

İlk kitabı *Gemilerin Uykusu* 2007’de, ikincisi *Herkesin Alıp Gittiği* 2009’da yayımlanan **A. Barış Ağır**’ın (1984) bu iki kitabında toplam 50 şiir yer alıyor; ilkinde 29, ikincisinde 21.

İlk kitap, hece ölçüsü çevresinde, dörtlüklü, uyaklı, klasik duyarlıkla beslenip gemi, deniz, kaptan, korsan sözcükleri çizgisinde seyrederken; ikincisinde, özel dize kurmaktan kaçınılarak, şiirsel içerik, 2-3-4 sözcüklü imgesel ifadelerle beslenen 3-8 dizelik bölümlere, tekrarlarla desteklenen bütüne yayılıyor.

A. Barış Ağır, belli ki yetenekli bir şair. Bu yeteneğini doğru kaynaklarla da besliyor. Ortamın şiiri ve şairi bozan havasına fazla kapılmadan, bulaşmadan yol almaya devam ederse, günümüzün iyi şairlerinden biri olur kanımca.

Herkesin Alıp Gittiği kitabını, tek bölüm yapılarak özel önem atfedilen “Şarkı” şiirini biraz dışarıda tutarak, çok sevdiğimi söylemeliyim burada.

Şair bu kitabında, doğa ve insan, hayat ve ölüm, aşk ve ayrılık, hüznü ve sevinç konularında, hayaller, hasretlikler, yalnızlıklar, yolculuklar, mevsimler, dünya halleri üzerine duygu ve düşüncelerini, kafamıza kakmadan, ya da tersi bunları gizleyeceğim diye kendini zorlamadan, kıvamlı lirik bir doz içinde söylüyor; bize ilginç snestezik (eşduyumsal), panteist duyarlık “küpecik”leri sunuyor.

Künye: A. Barış Ağır, *Herkesin Alıp Gittiği*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2009, 48 s. ve *Gemilerin Uykusu*, Anfora Yayınları, İstanbul, Nisan 2007, 62 s.

*

Serhat Uyrkulak’ın (1979) 13 şiirden oluşma ilk kitabı *Sesini Aramayan Şiir* bölümsüz olarak sunulsa da, sonda bulunan, 36 sayfalık “Küçük Ölüm (tek perdelik curcuna)” şiiri, rahatlıkla kitabın ağırlıklı ikinci bölümü sayılabilir. Ana kahramanları “Ölü”, “Katil”, “Ölüm”, “Ölümün söylemediği”, “Umutsuzluk”, “Umut” olan bir tür tiyatro, ya da müzikli tiyatro oyunu sayılabilecek olan bu ‘curcunali’ metinde ölüm ve dirim üzerinde duruluyor, hiçbir şeyin, şiirin de ölümü aşamayacağı sezdirilerek. Yan kahramanları da “Sallanan sandalye”, “Kristal avizelerin düzenbaz şakırtısı”, “Sallanan sandalyedeki biri” ve “O sayfa”, bu oyun-şiirin. Tırnak içine alarak büyük harfle başlattığım bu sözcük ya da kavramlar, şiir boyunca, yaşayan ve düşünen birer varlık, insan gibi birbirleriyle konuşuyor, tartışıyorlar.

Hem bu günlere, hem de Antik Yunan’a, tarihöncesi çağlara uygun düşen bir mizansen ve dille.

Ölüm’ün repliklerinden: “... ağaçlara çıktım ve gezdim yaprakları / yeri dala işleyen sulara o canhıraş büyümek / çatlayıp sağalmak hevesi vardı” (s. 72).

Bir alıntı da kitabın önceki şiirlerinden “O Benim İşte”den: “ben şimdiki zamana kan portakalı hatırlamaya kabuk tarçın demek / isterdim eğer ilkinde ay ikincisine de güneş tutulması demek için yanıp / tutuşmuyor olsaydım” (s. 41).

13 şiire topluca bakıldığında; kendilerini temsil eden kitap adıyla belki de yankılanmaya karşı çıkan, ama okunma zorluğu da taşımayan, lirik-epik-ironik yapılı şiirler, diyebiliriz.

Künye: Serhat Uyrkulak, *Sesini Aramayan Şiir*, YKY, İstanbul, Nisan 2010, 80 s.

BİR AĞACIN AKLINA GETİRDİKLERİ

- Haberler kötü
Taktimi yanmış ağacın.
- O saran hevesin elleridir !

Bu yeri ben seçtim.
Burada, bu oyuğun içinde
Soylu ve kederliyim
Dünya yavaş
Yanıyor ve bütün ağaçlar
İnsanlık için kesiliyor.

*(Oysa benden bir kavanoz yapılınsı istiyordum. Kavanoz olmaya özenen zavallı bir ağacın aklına gelenlerle cinnet, bir anda şurası oluveriyordu. Cam gibi dağılmak varken, ağaç gibi kesilecektim. Hızarın sesi henüz duyulmuyordu ama olacakları bilmek başka...
Devrilen çok ağaç gördüm, burası bir orman.)*

Rüzgâr ağaçlara dokunmayı sever
Dalları çat diye kırmayı
Çiçekleri dökmeyi, yaprakları
Eğmeden gitmez
Dünyanın bütün hiçleri
Bir ağacın gövdesinde sınar
Güçlerini.

*(Kitap olmak için henüz çok genç sayılırdım ve illaki bir şey olmam gerekiyorsa kavanoz olmayı tercih edecektim. Ne olmak istediğimi sormadan gövdemin üzerinde durdu ve hiç bitmesin, dedi. Yapraklarım tef çalıyordu. Karıştıyordum bir şeylere...
Gitmesi gerekti bir gün, ama gelmesi gerekmedi hiç.)*

- Bana ölüm uğradı
Okudu alnımda dolaşanı.
- O gezen harflerin dumanıdır.

Dünya çalışarak
Sabahı hak ediyor
Ben bekleyerek
Gece sakladığım
Kuşlar
Gökyüzüne dökülüyor
Işıқта
Durmadan açılan
Ormanın bağı.

- Otları saran ateş
Rüzgâra külümü vaat ediyor.
- Seyretme rüyanı. Tutuşursun.

(Tembellikten değildir ağaçların yerinde duruşu, kayaların fırlatıp atmayışı kendini denizlere. Dur emri almış bir mülteci gibi duruyordum yine de. Bir ağaç olarak toprağa sebebim çoktu. Gökyüzü tepemdeydi ve kuşların gittiği yere insanlar özgürlük diyordu...) /..

**ADİL İZCİ'NİN EVLER
SOKAKLAR KİTABI ÜZERİNE
HAİKUCA OKUMALAR**

adil izci'ye

hayal bahçesi
üşüşüvermiş göze –
evler sokaklar...
*

pazar sabahı
bak, kollarımda güneş –
uzun ince yol.
*

yaşlı ağaçlar
ah, el ele vermişler –
fayton sefası!
*

kuşun ötüşü –
reçine kokulu su
iyilik gibi.
*

dallarda kuşlar –
ahşap evin kedisi
yalnız avluda!
*

sarmaş dolaş ah,
korkuluğa sevdalı –
hanımeli ya!
*

ilk yaz sabahı –
susturamadık
ağustosböceğini.

Gök daralırken
İçini kurt yemiş bir adam
Dallarına astı harflerini
Gitmeden önce
Ne çok söz kazıdı gövdeme
At sinekleri uçuşuyor
Şimdi
Mezarsız onca yalan.

(Kavanoz olmak için umudum kalmadı. Kimse unutmamı istemiyor. Tamam! Bir ağacım. Hazinem yok aklımdan başka. Burada benden daha eski bir ayna var sadece. O da sabırsız. Vurdukça ışıldıyor ağzı. Açıyor yarayı, ayıbından deviremiyor ancak.

Bendeki oyuğu büyüteni sahiplenmiyorum.)

- Hayat onun yanında
Kaldı.
- Üfle. Dağılsın.

ESTETİK TERCİHE DAYALI BİR YABANCILAŞTIRMA

İbrahim OLUKLU

BİR KİTAPTAN DİĞERİNE ATLAYAN SÖZCÜKLERİN HIŞIRTISI

Üst üste dizilmiş kitapların taşıdığı gümüş bir tepside ibaret sehpa, pencereleri perdeler yerine kitap sayfaları örtüyor. Elinde kaynayan çaydanlıkla odaya giriyor masaya, kavrulmuş kapağındaki dairesel lekeden uzun zamandır nihale olarak kullanıldığı anlaşılan bir kitabın üstüne bırakıyor. Çay doldururken "gördüğünüz gibi" diyor, çenesiyle odanın ortasında duran kağıt dağı işaret ederek, "bütün dünyam kitaplar, birçoğunu okumadım ama ne çıkar ben kitapları sadece içlerinde yazanlar için sevmedim; kapağı, cildi, kâğıdı, adı, yararsız, boşlukta nafîle yer işgal eden ölü bir kütle olarak kalmalarına razı olmadı içim, eğreti de olsa işlevini aşan bir eşya, içine yaşam üflenmiş bir nesne gibi düşledim onları." Susuyoruz, susunca duyulmaya başlıyor, olduğu yerde sıçrayan, hiç durmadan yer değiştiren bir kitaptan diğerine atlayan sözcüklerin hişirtisi.

Gökçenur Ç.

(*Akatalpa*, Sayı 125, Mayıs 2010, s. 1)

Gökçenur Ç., şiirin insanal pratiksiz edemeyeceğini ve onun verileri üzerine kurulacağını biliyor. Çünkü hangi estetik tarz olursa olsun, eseri bunsuz kuramıyor artık. Gökçenur Ç.'nin estetik tercihini aşağıda irdeleyeceğiz.

Gökçenur Ç.'nin elinde betim imaj alanlarını şiirsel olanın hizmetine sokuyor. Hatta onun düzenbağını oluşturuyor. Eylemsiler de, önadeylemler, bağdeylemler ve adeylemler, dilsel birimler olarak buna katkıda bulunuyor. Çekimli eylemlerden daha çok eylemsilere yer vermek de uzun dize kurmada bir kolaylık sağlıyor şaire.

"Üst üste dizilmiş kitapların taşıdığı gümüş bir tepside ibaret sehpa" dizesi çekimli eyleme yer verilmeden kurulmuş bir dize. Dizenin omurgası eylemsiler ve sıfatlarla oluşturulmuş. "Kaynayan çaydanlık", "kavrulmuş kapak", "anlaşılan kitap", "duran kâğıt dağı", "sıçrayan, hiç durmadan yer değiştiren, atlayan sözcükler" bu anlamda başka örneklerdir.

Bu şiirde, betim ve eylemsiler, nesneyi öne çıkarıyor, insanın hallerinden çok. "Elinde kaynayan çaydanlıkla odaya giriyor" diye anlatılan kişinin hallerine değil; nesneye, burada nesne kitaptır, yöneliyor şiir. Dahası şiir, "Susuyoruz" denilen yerde bir başka kişinin varlığını da algılıyoruz çünkü, diğer kişinin hallerine de çıkarmıyor bizi.

Bu şiirde kitap, "içine yaşam üflenmiş bir nesne gibi düşledim onları" denilerek anlatılıyor.

Şiirimizde bir estetik tarz var ki okurun algısını, şairin algısıyla sınırlıyor; o algının imaj alanları aracılığıyla yaşamın bütünselliğinde veya insanın halleri içinde öğeler aramasına ve bunlarla kendini yeniden kurmasına izin vermiyor.

"İçine yaşam üflenmiş bir nesne gibi düşlenen" o "şey"e, buradaki düşlere açılmadığı gibi kim üflemiş, hangi yaşam üflenmiş, nasıl üflenmiş vb alanlara da açılmıyor o nedenle, bu estetik tarzın kurduğu şiir.

Özgür ÖZMERAL

EVİM

*İstasyon caddesi durağında
Sahipsiz kadınlar
Bir düşü izler gibi
Gökyüzüne bakardı*

Evim arka bahçemdi
Ağzımda ezilen taşın tadı
Çocukluğuma batan bir pergelin
Hep çizdiği yerleriyle kaldı

Bütün hayatların sağdıçı olmuş
Günlerim bir aşkı işliyordu gerdanına
Savruk bir uykunun homurtusuna asılı
Yaşamak da rehin kalmıştı o küçücük dünyada

Zil sesleri işaret fişegi
Kapıdaki memur
Bir alacağın son bekçisiydi
Kendine güvenmediğinden
Devlet eşyalarımı hep evimde sakladı

Evim yüzümün güvertesiydi
Kulağımda çınlayan ağrı
Ne çok büyük
Ne çok taşı duvarlar arasında
Kâğır miydi yoksa betonarme mi
Yıllar sonra
Yolları bekleyen o dilenciye
Üstünü açan çocuğun hallerini bağışladı

Bir sürgündü evim
O şehrin hep orta yerinde kaldı

Şiirdeki bütün öğeler, "olduğu yerde sıçrayan, hiç durmadan yer değiştiren / bir kitaptan diğerine atlayan sözcüklerin hişirtisi" için kullanılıyor.

Okuru sınırlamak dediğim de bu. Okur, anlatıcının anlamlandırdığı ve insanal hallere açılmayan bir perspektife, "sözcüklerin hişirtisi"na çekiliyor. "Hişirtir", yabancı bir ses olsaydı, burada insan eliyle yapılmış / kurgulanmış bir nesne yabancı anlamıyla bile bir ses vermiyor, okur yine anlamlandırmaya katılabilirdi. Kaplumbağa hişirtisi, yılan hişirtisi vb olsa, okura anlamlandırma kapısı açılırdı. Burada o da gerçekleşmiyor. İnsanal faaliyetin ürünü kitaptan, yabancı hayata bile açılmayan bir sese, "sözcüklerin hişirtisi"na açılıyor şiir.

Buraya açılan şiir, okuru gerçekliğin boyutlarıyla uygunluk içine sokmuyor. Şiir işçiliği, gerçekliğin boyutları arasında ilerleyerek kendine ve okuyana yol açacağı yerde, bunun tersini yapıyor: Daralıyor ve daralıyor.

Yaşadığımız dünyanın bir özelliği olan "hişirtir"ya değil, ancak şiirdeki anlatıcının duyabildiği, dünyanın bir özelliği olmayan "hişirtir"ya çıkarılıyor okur. Beklenmeye sokulan okur, beklentiyi şiirsel semantik yaratıyor kitaptan / nesneden ve anlatıcının dışındaki diğer insandan dolayı, anlamlandırması mümkün olmayan bir noktada kalıyor.

Böyle olunca da okur, hem şiire hem de şiirdeki nesneye / kitaba ve diğer kişiye yabancılaşıyor.

Serap Aslı ARAKLI

ASILI ASLI

“aliverin feracemi anneciğim dıksin
o giymatlı İsmail’e kendisi gitsin”
(bir türküden)

bana Aslı’mı önce babam sonra Kerem söyledi
çöz çöz bitmeyen bu düğmeler aşk ve kül sözü logos
Sappho’dan Gülten Akın’a her şair tenime bir şiir işledi
:İlhan Berk’te bulduğum tüm dünya şairlerim *Asılı Eros*
bana içimi önce annem sonra Kerem söyledi
yere bakıp kalpyokuş göğü susmanın anlamı tanrı sevabı
tanrı demişken şiir diye boşluğa üflediğim hiçbir ses ölmedi
:Rilke’de unuttuğum tüm ülke şairlerim *Dua Saatleri Kitabı*
:annem *fe* babam *ra* cem-i lav bir giysi içimde feracem!

Fatma AKILHOCA

ANKA

kırbaç sallar yalnızlığın
soğuk nefesi yüzüme
kaçan olurum
çoğulluk görürüm bende, “benden içeri”
Günün yirmidört saatinde

cibil bir çocuk emer sütümü
dünyaya akan o ağızdan
bereketidir akdoğan’ın
elim değmez, silemem taştıkça kenarlardan

Bir filozof ya da bir ozan olsam da, ne fark eder
taştan tırnaklarım var
Bazen dişi, bazen ırgat
aklar paklarım evrenin dağılık usunu
Yumruyken bile içimdeki kan

Hep başkalarındadır yediveren adımlarım
Saklıdır benimkiler, naftalin kokulu dolapta
Salarım, gerekikçe er meydanlarına
kalp yumağından örülmüş o silahlı
Görürüm, incir çekirdeğinden dökülür, onca acı
bilerim dişil gücümü bu yüzden en sert kayada
ağızlarda geviş
Dudaklarda bir o kadar da salyayım ben
gelirse günü durmam
yakarım saçlarımdan başlayıp kendimi meydanlarda

Susar huzursuzluk
çırpınmamın çıkardığı o adi ses, susar
kalan olursun
O soğuk kırbaçla, ağız ağıza

Meraklanma!
beceririm doğmaya da, doğurmaya da seni
yeni bir başla
yandıgım gibi külrengi bir sabahta...

Nisan 2010

Ebuzer SARAY

SİGARA İÇEBİLİRSİN EVET!

her şeyin nemli resmini okuyorsun kahırla, yapma artık
yüzünü çevirmiş bir şehrin; üzülen ağaçlarına dokunmanın
ve korunaksız zamanın -ama hep sana sanıyorsun-
işte dilini bildiğin eskimiş sus sokaklar, sus ne olur
bir uçtan öteki uca okuyorsun, eksik kalıyor ama

her hasarın içine değiyor bakışların geçerken; dinlen artık
hiç yaşlanmıyorsun, hayatın takvimiyle niye?
alı koyuyorsun bulduğun aşinalığını nedenlerin

en çok kapı ve sefil eşik bıktı senden bak; bir tek
gülen ve hınzır büyüyen anılarına katkısı olduğun çocuklar.

durup dururken uzatıyorsun günü yadırgıyorum
sarhoş sanıyorlar seni ya da emekli bir gassal
dokunduğun her tenden ölü; bir motif ya da
akıp gitmeden bir desen sır çalmışsın gibi, görmeden kimse
ve yakın; o yerdesin işte, tam o yerde yok şüphe

ağaç kovuklarına benzeyeceksin gitgide küf kokunla
uzun saçlarını kes artık sıkılıyorum senden bazen
-seni çeviremezler eskiye unut bunu- pazartesi
salı çarşamba, perşembe, puma, cumartesi – hayalinden
pembe moditen tek doz öğlen ve akşam sarı norodol iki doz
biliyorum mektupların gecikiyor ama üzülmeye
uyanman da öyle; gizine alış yüzünün uyurken

gazeteler pahalı bir festivalden bahsediyor
[bilmem kaçınıcı-
sen balkonları ve içerisini filmlerin; yapma artık

elinden tutup gezdirebilirsin; denize -çok seviyorum-
evet denize götürebilirsin, çıplak gravürlerin üstüne
doğuşunu güneşin, salonlarda ve sadakatini
-söylencelere inat o semtle anılan kedilerin-
anlatabilirsin

hem kime bakıyorsun sen, sana diyorum -boşluğa-
sende bir gariplik var yakın zamandır, Albinoni gibisin
yaz bunu mesela, okuma ama artık

uzun saçlarını kes, fena görünüyorsun eşyaya
sigara içebilirsin evet, uzatma artık
dönüyor mumdan harfler bak sıra moditen’in sahnesi
ayrılma zamanı, kısa ama bir süreliğine, üzme ve bekletme
[gel yine -beni
denize, evet kedilerin gravürüne salonlardaki, tamam.

Rasim DEMİRTAŞ

GÜNEŞİ YIKAMA EYLEMİ

yuvarlak dünyada dolaşa dolaşa
yalama olmuş
güneşi yıkama eylemi
herkese kendi kitabını okuma
projesidir bu
dar zamanda evrenselleşen
okudukça yanan lâmba
gözün millet fitili
aşkla anla.

KENDİNE AKAN KEDER

Yusuf ALPER

Sedat Şanver'in yeni şiir kitabı yayımlandı. Şanver, 1980 'li yılların başından beri yazın dünyasında şiirleri ve şiir üstüne yazılarıyla görünmekteydi. İlk kitabı *Dilin İsyanı* ile dikkatleri çekmişti. Toplumcu ama imgeye, çağrışıma da yaslanan bir şiirden yanaydı. Başta Cemal Süreya Ödülü olmak üzere çeşitli ödüller aldı. Dört kitaptan sonra biraz kırgınlıkla sustu ya da şiir yayınlamadı. Şimdi yeniden hem dergilerde görünmeye başladı hem de *Kendine Akan Su*'yu yayınladı.

Şanver'in şiir dili genel olarak lirik ve yüksek seslidir. Bazı kitaplarında epik özellikler taşıyan şiirleri de vardır. Özyaşamöyküsellik önceki kitaplarında az da olsa vardı ama bu kitapta belirginleşmiş. Şanver'in trajik yaşantısının izleri, travmaları şiirlerine yansımaya başlamış. En tipik örnek 12 Eylül öncesi öldürülen babasının şiirine belirgin olarak girişi. Olası ki şimdiye kadar acısı o kadar yoğundu ki bunu dile getiremedi. On altı yaşında bir delikanlı için baba kaybı hem de siyasi nedenlerle öldürülerek babayı yitirmesi doğal ki çok ağır bir travmaydı ve Şanver'i fazlasıyla örselemişti. Şimdi yaklaşık 30 yıl sonra acı bir anı olarak bakabiliyor ve babanın ölümünün aileyi izdüşümünü anlatabiliyor:

"Herkesin ilk kahramanı babası olsa gerek // Haziran'ın 29'u her daim sıcaktır / Eğer devlet tarafından öldürülmesi gereken / Bir babanız varsa; 1979'da, Türkiye'de / Emir komuta zinciri içinde (...) Kimse bilmez / Aslında herkesin gerçek kahramanı annesidir / Bu yüzden babaların anıları hep asılı durur / Evin her yerinde" (s. 32)

Bu olaylar, anılar doğal ki bir insanı şair yapmaz. Ancak yetenek varsa, kişi kendisini okumalarla geliştirirse ve geçmiş şiirimizi özümseyip kendine özgü şiir dili oluşturabilirse bu anılar, travmalar şiire dönüştürülebilir. Sedat Şanver bunu yapıyor.

"İçimizdeki karanlığı saymazsak gece aydınlıktı (...) Bir baba bir daha dönmek üzere / Hangi evin kapısından çıkacak"... (s. 16)

"Herkesin acı çektiği bir yer vardır / Kimileyin çocuklarda / Belki de anaların rahminde / Kuş uçuşu uzak bir diyarda..." (s. 17)

"İnsanın babası kaç kere ölür sizce / Kimse bilmez kimi soruların cevabını / Yetim kalmış topraklardan başka / Herkes birbirine anne diliyle seslenir (...) Acıyı saklayabiliriz elbet birbirimizden / Unutmayalım: / Anıları yaşadıkça babalar da yaşar" (s. 31)

Babaları öldürülen bütün çocuklar ve gençler için aynı duyguların geçerliliği ve ülkemizde oldukça çok muhatap bulacağı açıktır.

"İnsanın babası gömülürken çok üzülür / Kimsenin üzülmediği kadar üstelik / İzin verilse toprağı yumuşatır insan / Sırf ağırlık olmasın diye babaların üstünde / Suyu azaltır, ağaçları inceltir / Bir ışık bırakır usulca mezarın saklı bir yerine / Sırf babalar yalnızlıktan korkmasın diye karanlıkta // (...) Bizde öyle olmadı, saçların birçoğu hâlâ siyahtı / Yirmi yaş dişlerinin çoğunu toprak çürüttü. // Çok genç yaştaydım gömülürken ben de." (s. 33)

Olası ki öldürülen babası çok gençtir ve şair babayla birlikte öldüğünü, gömüldüğünü söylemektedir. Çocuğu ve naif duygular eşliğinde...

Dönemin siyasal olay ve olgularına göndermeler de yapar: "Aşkılarımızı temize çekelim / Her 1972'nin altı

Gizem BİLKAY

AŞKIN FRAKTAL LANETİ

Posterlerde karartma saatleri
Odaları boğan bir cinnet yürüyor içre

Hiç fark etmez ölüm,
fark edilmeyenin gerçeğinde.
Hem zaten ben,

Görmediğim yerlerinle
Rus ruleti oynarken bu gece,

Sevgilim
Son kez
Uykusuzluğumun
Saçlarını tara.

Ben sinirlerimi budamaya gittim,
geleceğim.

Ceyhun ERİM

MUHACİR

Yalnızlığın gölgesi çığlıklandığında ansızın aklını terk eden kalbinin sesiyle; ruhunu koruyacak bir sığınak bile bulamayarak; unutulmuş, aldanışları, tüm kötülükleri şehrin çıkışında bıraktın:

Bitkin...

Bezgin...

Çökkün!

Kör kuyulara baktın. Aksin yoktu hayatın kaderine dair.
Nice kuşlar uçurdun kanayan bir tenden. Yüzün bir deltaydı,
tüm coğrafyaların sularının döküldüğü.

Bir telaşlı rüzgâr geçiyor gözlerinden.

Tutsaklığın çözülüyor تنها bir yaz akşamı

soyunup o kadim tarihten. Yıkılmış kâğıttan kalelerdi,
muhamir bir yürekle geldiğin kentte.

Kumla, Temmuz 2009 - Bursa, Mart 2010

mayısında, sabaha karşı." (s. 42) Burada Denizler'in idamına gönderme açıktır.

"Mart her daim tehlikeli bir aydır 1971'in on ikisinde / Ardında birçok genç ölü bırakır ipin ilmiğinde" (s. 43), "Oğlu vurulmuş bir anneden daha büyük kim ölebilir!" (s. 52)

Sormak gerekir bu ülkede anneler daha ne kadar "büyük ölecekler"?

* Sedat Şanver, *Kendine Akan Su*, Yazı Kültürü Yayınları, İzmir, 2009.

Gültekin EMRE

Gerçekten de “Bir başka diyar” “Apollo”nun gidip geldiği. (O gün bu gündür merakımız gitmediği gibi aya, yıldızlara; daha da arttı.) O yılların, günlerin bugünkünden farklı olduğunu şimdilerde daha iyi anlıyorum. Geriye dönüp bakınca gençliğimle birlikte bu kadar parça parça olmamış bir dünya haritası geliyor gözümün önüne. Umutlarımız ve kavgalarımızla büyük bir hedefimiz vardı. Yok ettiler umudumuzu; kavgalarımız bir işe yaramadı hedefimize ulaşmak için. Kırıldık; tükettiler bizi. Bizimle birlikte paramparça ettiler dünyamızı. Anılarım Roni Margules’inkilerle yer yer kesişiyor. Şiirinden çıkarıyorum bunu. “Hem zaten özlem, sen de bilirsin, / bitmek bilmez bir bitkinliktir bazen”. Suçlu olan biz değiliz, “zaman”. Ne kadar çok iz bırakıyor zaman! Kendimizde, ülkemizde, komşularımızda ve dünyada olup bitenler, değişmeler ortada. “Yavaş yavaş taşır gibiyim tüm geçmişimi.” Hepimizde “kemikleri”mizi “sızla”tan “bir yalnızlık duygusu”. Yalnız kaldık onca parçalanmanın, bölünmenin arkasından. Sonra araya ayrılıklar girdi savrulup gitmelerimizle birlikte. Gurbetlikler, otel odaları, tükenip duran aşklar... Düşününce “İnce bir yağmur yağdı haiku gibi” gecelerimize, gündüzlerimize, geçmişimize. Öyle ki ayrılıklar “Bir sabah çok erken uyanmak gibi, / yanıtlayamamak gibi basit bir soruyu”.

Aya çıkan Michael Collins, Buzz Aldrin, Neil Armstrong. Aya giden, düşlerimizi altüst eden üç Amerikalı. “bilinmedik bir toprak yepyeni bir ufuk” bulabildiler mi onlar? Hâlâ bilinmiyor. Yine de ‘insan için çok küçük, ama insanlık için çok büyük bir adım’ attılar. Dünya ise “Sonsuzluğun bir kenarında / sayısız parıldan biridir”dir hâlâ. Aya ilk ayak basan Neil Amstrong’un “Neler mi geçti” içinden? “Hiç. Ne geçebilirdi ki? / Aydaki ilk kişiyim ama, / Hiçmişim” der. Dünya da bu üçlü gibi yaşanacak, bunu ta o zamanlar sezmiş Buzz Aldrin: “bizler gibi yaşayacak bir gün, / bizim gibi olacak bütün dünya.” Michael Collins, şöyle düşünmüş o büyük boşluğa bakıp: “Aşamadığımız son sınırdı bu, / aştık işte, sınır yok bundan sonra. / Ne durabilir ki artık insanın önünde? / Başka bir yarın başlıyor bugün.” Hayat değişiyor ve değiştiriyor insanı: Neil Amstrong, diyor ki: “Gittim, adımlarımı attım, geldim. / Unutamayacağım elbet o yılları, / kapsülde inip attığım o ilk adımı. / ne zaman düşünsem ama şimdilerde, // başucumdaki viskiye uzanıyor elim. / Anlam veremiyorum bir dünyadan / taş taşımaya bir başka dünyaya. / Anlayamıyorum neydi aradığımız, // ve niye ayda arıyorduk?” Sonrası hazin bir öyküdür: “Neil alkolik olmuş, yeni bir Tanrı bulmuş Buzz.” Nasıl gelindi bu günlere? “petrol krizi, Vietnam, Watergate derken”. Kitapta ayrı renkte basılmış kitaba adını veren *Apollo Yılları* bölümü. Evet politik bir şiir Roni’nin şiiri. Günlük yaşamın ve yaşadığımız zamanın izdüşümünü taşıdığı için politik. Yumuşak bir direnişin türküsünü çağırarak hayata bizi ortak ettiği için de politik!

Roni Margulies, geçmişe dönüp bakarak bir dönemi yeniden ele alıyor. Hem sorguluyor, hem de hayıflanıyor olanlara, değişmelere. Aya gidenlerin iç dünyalarına ayna tutuyor ve dünyayla birlikte kendi değişmelerini de şiirine geçiriyor ustaca.

DAHA DA İŞLER

kelimeyi işlerken bedenimin dokunulmuş bölgesine
oranın sahipsiz olmadığı gelir aklıma
binlerce yıl evvel doldurulmuş olan hafızamın
karanlık köşesinde bir kadını diğer bir kadına
benzetişim bundanmış
parmakları gezinirken tenimde, bu yerin
tarihten birini hatırlattığını bilemezdim fakat dokunulmuş
yıllar geçmiş
aklımın eğrilemeli bir ürperiş olduğunu
dün gece öğrendim, öğrendiğimden beri
bana ait bir şeyin olmadığı bir yerdeyim
artık iki satır yazar bundan korkarım
iki şey yapar yapmanı düşünürüm
zaman yok burda o kimilerine ait
işleri yoluna koyuyor
zaman yok burda biriken eserlerin tonal zenginliği
[canımı sıkıyor
rahatsız biriyim artık
güzel olan da var, mesela doğduğumdan beri tanımadığım
[birine âşığım
görmesem de imgelerime bırakmasam da
varlığı buhranlı bir islim rengiyle
sık sık beliriveriyor. bir köşesinde
benim girdiğim yerlerin hiçbir ilki yok.

Mayıs 2010

Zamanı, anılarını ve geçmişini hiç elden bırakmıyor Roni Margulies; parçalanmış kimliğini de. Kimi unutulmuş mektuplar geriye dönüp bakmasına neden olur. Bu onu hüznendirir. Biten bir aşkın bıraktığı boşluğa dayanmaya çalışır. İstanbul ve Londra’da yaşadığı odaları, yalnızlıklarını şiire geçirir. Artık kızağa alınan bir dönemin ünlü Canberra Gemisi’nin öyküsünü anlatır yalın bir biçimde. Koltuğa düşen kıvılcımın da şiirini yazar. Otel odaları da girer şiirine; yabancı ülkeler ve kentler de. Başka? Tarih, mesel (Ayasofya, Miras), gözlemler (Vapur Beklerken, Love, Kayıslar, Terlik), aşk (Masal, Behçet Necatigil’in Gizli Sevda şiirini anımsatan)... “Zeytin Ağacı” da. Filistin sorunu da (Damdaki Kemancı). “Yurtdışı İçin Milli Marş Önerisi” ince eleştirinin güzel bir örneği. “Hesap Lütfen” de.

Kırmanci dilinde “aydınlık” anlamına geliyormuş Roni. Onun şiirleri de yalın, öyküsü olan, esprili ve aydınlık şiirlerdir öteden beri. *Apollo Yılları*, şiirini derinleştirdiği, iyice belirginleştirdiği sıcak bir kitap.

Roni Margulies, *Apollo Yılları*, YKY, 2010, 80 sayfa.

BİR AŞK ŞİİRİ

Bir, iki, üç
deyince çık
saklandığın yerden
bir, iki, üç gökyüzü
seksek oynayalım
göge varalım.

Bir, iki, üç
sallanalım tahterevallide
açılsın aşkın tüm kapıları
bezirgânbaşı.

Bir, iki, üç
deyince ben
fırla saklandığın yerden
sobe! ve çek saçlarımı.

Bir, iki, üç
çık dışarıya oynayalım
çık dışarıya oynayalım.

Melike ŞENYÜKSEL

ELİM SENDE

hüzün
sende elim

bu yarılan yeri kendimin
bu dem
sulandıkça ölen bir çiçek
zemberek bir kibir: ben
avucum yüzümde
susan bir renk yazgısı keder
tohum bana çoğalır
bana ölür
yiter
çoğalan yeri ömrümün
bir şiirin inceldiği yerden
incelir kopar boynum
hangi şiir ellerimin
hangisi şiir ellerimin

hüzün
elim sende
sende elim

SONİÇERİK

güvendiğim dağların kumsalıyım
ardımda tükürülmüş bir dize
sinekleriyle oynuyor
bataklığı kurmadığımdan
bir yanı kızlar ağası
kemeraltı öbürü.

dünyanın içini yemiş kabuğunda geziyor
kış kadar aç, güz gibi hasta
yaptığı silaha insan diyor
intihar ediyor tanrı
cesaretin kıyıları hep kaşınır
el vermek hevesiyle
kıvrınır ulu cüceler

siz koruğunuza ağlarken
ben sarhoştum

hepinize gülüyorum

ağzımla değil.

Melek AVCI

VARİS

kalbimin en derin memleketi
yıkandı ağıtlar taşra sessizliğine
ne çok
eksildi ş de s eveleyişler
olgunlaştı kırıklarımız
kırtımlarıyla değince düş
şimdi ne bile güzel

kalmabilir mi ayrılıkta uzun saçlara
ağlama süzülenine ayırılmış ç ile örneğin
kala mayalanabilir miyim
çırıl bir acıyla giyinik

çatlamış dudaklarıma ince dur
ve yaz

bu memleketi en uzun kalbim

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok.
No: 8, Osmangazi-BURSA. *Gönderilerin bu adrese değil,
aşağıdaki PK adresine yapılması önemle rica olunur.*)
Yayın Danışmanları : İhsan Üren, Gültekin Emre,
Serdar Ünver, Nahit Kayabaşı.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok.
Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)
Yazışma Adresi : Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685
E- Posta : akatalpa@hotmail.com

Katkı Payı : 25 TL.
Posta Çeki : Ramis Dara adına açılmış 6025702
numaralı hesap.
Banka hesabı : Ramis Dara adına Finansbank Fomara
Şubesindeki
21329696 numaralı hesap.
Baskı : Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27
Setbaşı – BURSA

